ПАГОНЯ

РЭГІЯНАЛЬНЫ АГЛЯД: ГОРАДНЯ — ВІЛЬНЯ — БЕЛАСТОК

ЗАСНАВАНА Ў 1920 г.

№ 37 (51) 19—25 лістапада 1993 года Кошт 25 рублёў

Паміж намі, сялянамі, кажучы... **ЛІСТЫ З ВЁСКІ.**

Ісус Хрыстос прыйшоў на зямлю, каб **АБ 'ЯДНАЦЬ НАС У ЛЮБОВІ...**

БЕЛАРУСАЎ СТАНОВІЦЦА МЕНЬШ. Куды ж крывая прывядзе?

ПРАГРАМА ТЭЛЕБАЧАНЬНЯ на тыдзень: Менск — Варшава — Масква.

Палітычнае забойства ці ахвяра мафіі?

Ад сьмерці гарадзенскага ваяводы прайшоў прыкладна месяц. Пакуль невядома, хто быў яго забойца. У Горадні гэта забароненая тэма...

Зразумела толькі адно, у Дзьмітрыя Арцымені, гарадзенскага ваяводы, народнага дэпутата Беларусі, страляў прафэсіянал. Хутчэй за ўсё, ён дасканала ведаў план работы і звычкі Арцымені, верагодна, меў у распараджэньні зброю з гукапаглынальнікам, верагодна, пад 'ехаў да дома на вуліцы Астроўскага, 12 на хуткім легкавіку.

На прафэсіянала ставіла альбо мафія, альбо палітычная сіла. Так гавораць у Горадні. Успамінаецца, што групоўка з радоў КПСС прапанавала Дзьмітрыю Арцымені быць кандыдатам у прэзідэнты Беларусі. Думка была выказана прыкладна за два тыдні да яго сьмерці ў час паседжаньня Вярхоўнага Савета. Сьмерць Дзімітрыя Арцымені нязначна апярэдзіла маскоўскую авантуру і арышт Хазбулатава.

Кіраўнік дзяржавы зарабляе меней

Дзьмітрый Арцымень загінуў а 21 гадзіне па маскоўскаму часу 29 верасьня бягучага года.

Раніцой наступнага дня ў сэйфе, у яго габінэце, былі знойдзены дойчмаркі і даляры ў пераліку на рублі каля 70 мільёнаў.

— Такую суму мне трэба зьбіраць трыццаць гадоў,— паведаміў менскаму радыё старшыня ВС РБ Станіслаў Шушкевіч.— У ваяводы, які мае больш нізкую заработную плату, гэта павінна заняць больш часу. Д. Арцыменя займаў сваю пасаду толькі дзесяць гадоў.

(Заканчэньне на 3-й стар.).

Беражыце зубы!

Каб хоць як дапамагчы сваім пацыентам, дантысты другой стаматалагічнай палiклінікі Горадні наўзамен імпартовых плямбіровачных матэрыялаў наноў пачалі выкарыстоўваць айчынны цымент.

На жаль, нават выкарыстаньне даўно забытай цывілізаваным сьветам такой плямбіровачнай сыравіны не вырашае пытаньне. Лекарам хранічна не хапае стэрыльнай марлі, ваты, прэпаратаў анастэзіі. І гэта у той час, калі на мясцовым торжышчы за даляры ці расейскія рублі у спэкулянтаў можна набыць любы лек.

Падлічым заробкі

Нядаўна чуў, як група рабочых дыскутавала над пытаньнем, дзе большыя заробкі. Кар. «Пагоні» задаў гэтае пытаньне супрацоўнікам аддзелаў працы і заробку на некаторых гарадзенскіх заводах і фабрыках. У выніку высьвятлілася, што найбольш зарабляюць, прыкладна 140—160 тысячаў рублёў, рабочыя і служачыя ВА «Азот» і ВА «Гродназнэрга». Найменшая зарплата пакуль што ў рабочых завода «Радыёпрыбор» (70—80 тысячаў) і ВВА Беларускага таварыства сьляпых (30—40 тысячаў рублёў). У сфэры сэрвісу першынствуюць фатамайстры — 80—100 тысячаў рублёў. Найменш тут зарабляюць цырульнікі — 15—20 тысячаў.

Вусткі з Польшчы

30 верасьня Ваяводзкі Суд у Беластоку зарэгістраваў Беларускае Гістарычнае Таварыства, старшынёй якога зьяўляецца доктар Антон Мірановіч — навуковы супрацоўнік філіяла Варшаўскага унівэрсітэту ў Беластоку. Мэты БГТ:

1) разгортваньне навуковай, культуратворчай і грамадзкай дзейнасьці гісторыкаў-беларусістаў;

2) дзеяньні, накіраваныя на здабываньне і распаўсюджваньне гістарычных ведаў пра Беларусь і павагі да беларускіх народных традыцый;

3) прапагандаваньне палажэньняў народнай цярпімасьці, якія судзейнічаюць фарміраваньню дружалюбных адносін паміж беларусамі і палякамі, а таксама прадстаўнікамі іншых нацыянальнасьцяў у Польшчы.

* * *

У сярэдзіне кастрычніка зьявілася ў продажы (і хутка зьнікла) кніга доктара Эўгэнюша Міpановіча «Беларусы ў Польшчы. 1944—1949».

* * *

У пачатку кастрычніка Ваяводзкая Пракуратура ў Беластоку пачала сьледзтва па справе падробкі дакумэнтаў у суполцы «Пронар» з Нарвы, старшынёй якой зьяўляецца Сяргей Мартынюк. Па зьвестках штотыднёвіка «Wprost», ён адзін з 100 самых заможных людзей у Польшчы. «Пронар» — гэта адна з найвялікшых фірмаў у Беластоцкім ваяводзтве, якая займаецца экспартам сельскагаспадарчай прадукцыі на Беларусь. Суполка таксама вырабляе трактары з дэталяў, якія пастаўляюцца з Менскага трактарнага заводу.

* * *

Каля 300 чалавек, якія атрымліваюць пэнсіі з Беларусі, з красавіка чакаюць свае грошы. У такой сытуацыі пэнсіянэрам выплачваюць толькі квартальныя задаткі, бо з другога квартала бягучага года Польшча не атрымлівае ад Беларусі грошай. Каб вырашыць пытаньне, патрэбны рашэньні ВС РБ.

* * *

4 кастрычніка прэзідэнт Польшчы Лех Валэнса ўручыў прафэсарскія пасьведчаньні 36-ці людзям навукі, сярод якіх беластоцкі сацыёлаг доктар Андрэй Садоўскі. Прафэсар А. Садоўскі з Вялікіх Тыневічаў у гміне Нарэў. Сярэднюю адукацыю атрымаў у польска-беларускім Пэдагагічным ліцэі ў Бяла-Падлясцы. У пачатку 70-х гадоў напісаў у Сацыялягічным інстытуце доктарскую працу «Пераўтварэньне сьвядомасьці беларускай нацыянальнай меншасьці ў умовах перахода да горада». У 1991 годзе інстытут Рэлігіязнаўства выдаў яго кніжку «Народы вялікія і малыя. Беларусы у Польшчы».

Паводле матэрыялаў газэт «Czasopis» і «Ніва».

Падрыхтаваў А. ДУК.

Віленскія паведамленьні

Вільня. Фатаграфаваў А. УЛАДАСЕВІЧ.

Пра візыты з візамі

На паседжаньні Сейму па замежных справах зацьверджаны сьпіс дзяржаваў, грамадзянам якіх не патрэбныя будуць візы, калі яны пажадаюць прыехаць у Летуву. Гэта Балгарыя, Чэхія, Эстонія, Данія, Ісляндыя, Англія, Латвія, Польшча, Кітай (з дыпляматычнымі і замежнымі пашпартамі), Нарвэгія і Славаччына.

Урадам Летувы вызначаны кошты на візы для грамадзян СНД, Грузыі, Азэрбайджану і Малдовы. За звычайную візу ім трэба плаціць 5 даляраў ЗША, за сьпецыяльную, якая выдаецца ня больш чым на 2 гады замежнікам, якія прыяжджаюць у Летуву на працу ці вучобу — 10 даляраў. Транзітная віза каштуе 3 даляры, калектыўная — па 3 даляры за кожнага.

Плата прымаецца толькі ў далярах ЗША.

Пры атрыманьні візы на пунктах памяжоўнага кантролю кансуляцкі збор на 2 даляры вышэй (за шматразовую — на 5 даляраў).

А да 1 ліпеня 1994 года людзі гэтых краін могуць прыехаць у Летуву і ня плоцячы даляраў, калі ім хтосьці (прыватная асоба або арганізацыя) зробіць запрашэньне, кошт якога складае 5 літаў.

Для грамадзян Беларусі і ўвогуле палёгка. Да 1 студзеня 1994 года ў Летуву можна прыехаць і без даляраў, і без запрашэньня, толькі з замежным пашпартам.

Канешне, візавы рэжым, які ўвяла Летува для былых «савецкіх братоў» — не самы лепшы падарунак. Суцяшае толькі адно — «капіталістам» трэба плаціць больш. Кошт сьпецыяльнай візы — 50 даляраў ЗША. Звычайная віза для гэтых грамадзян каштуе 20, транзітная — 5, калектыўная па 10 даляраў ЗША з кожнага. Віза на мяжы для іх абыйдзецца на 10 даляраў даражэй.

Не езьдзіце «зайцамі»

Віленская паліцыя злавіла хаўрусьнікаў, што выраблялі і прадавалі хвальшывыя талёнчыкі на гарадзкі транспарт. Грамадзянка А. Кудраўцава прызналася, што ў сябе на працы ў завадзкой тыпаграфіі яшчэ ў лютым пачала друкаваць талёнчыкі. Спачатку — толькі для сваёй сям 'і, потым мужык ейны пачаў прадаваць іх за поўцаны.

Бізнэс аказаўся выгадным. Грамадзянін Кудраўцоў узяў у хаўрус сваіх прыяцеляў, з якімі часьцей за ўсё і прапіваў нарагаваныя грошы.

Нечарговы адпачынак

Адсутнасьць сыравіны, камплектуючых, а часам і патрэбнага абсталяваньня вымушаюць раз-пораз спыняцца большасьці гарадзенскіх вытворчых прадпрыемстваў. Так, у кастрычніку па чарзе спынялі свае цахі Гарадзенскі камбінат будаўнічых матэрыялаў, заводы карданных валаў і такарных патронаў, з перабоямі працуе й малаказавод.

Між іншым, рабочыя спыненых заводаў успрымаюць гэта спакойна і без пратэстаў адыходзяць у нечарговы вымушаны адпачынак.

Г. У.

Праграма тэлеперадач

На Віленшчыне, ды й ва ўсёй Летуве, любяць глядзець першую праграму Польскага тэлебачаньня. Але камэрцыйнае «Балтыцкае ТВ» неўзабаве, мусіць, спыніць рэтрансляцыю «Варшавы-1», а замест яе будуць пускаць сатэлітарную праграму «Палёнія». Прычына — парушэньне закона аўтарскіх правоў. Замежныя фільмы, якія ідуць у праграме «Варшава-1», не маюць права трансьлявацца за межамі Польшчы бяз згоды іхніх аўтараў. Цікава, ці ўдасца Польшчы падпісаць новыя кантракты з замежнымі кінакампаніямі, каб дамагчыся трансляцыі іх у Летуве?

(Заканчэньне на 2-й стар.)

ПАЛІТЫЧНАЯ СЦЭНА

Чарговае паседжаньне сойму БНФ

Яно адбылося 13 лютага ў Менску ў сядзібе Беларускага Народнага Фронту «Адраджэньне».

У парадку дня разглядаліся пытаньні разьвіцьці палітычных падзей, справаздачы Гарадзенскай і Менскай Рад БНФ аб прадвыбарчай падрыхтоўцы, інфармацыйныя паведамленьні аб канфэрэнцыі БНФ-ІХД (В. Трыгубовіч і Ю. Хадыка), аб судовых справах і выбарах у ВС (З. Пазьняк), аб акцыях Беларускага Народнага Фронту (В. Вячорка).

У сувязі з праходзячай 13 сэсіяй ВС РБ галоўнымі, так бы мовіць, былі пытаньні аб разьвіцьці палітычных падзей на Беларусі.

Першым выступіў з дакладам «Становішча ў ВС, пэрспэктывы 13-й сэсіі» народны дэпутат, старшыня Сойму БНФ З. Пазьняк. У сваім выступе ён засьведчыў, што ўрад быў моцна перапалоханы кастрычніцкімі падзеямі ў Маскве і таму «добра» падрыхтаваўся да гэтай сэсіі, вывеўшы падпарадкаваныя Саўміну вайсковыя часткі на пляц Незалежнасьці, ачапіўшы імі будынак і амаль нашпігаваўшы АМОНам усе памяшканьні Дома Ўраду. Невялікая група дэпутатаў рыхтавала сапраўдны ўрадавы пераварот па бальшавіцкай звычцы. Трэба было толькі кроў праліць на пляцы. Але... плошча была амаль пустой. І БНФ зрабіла выснову, што насельніцтва цяпер яшчэ жыве добра і пры адсутнасьці нацыянальнай сьвядомасьці, духоўнасьці, патрыятызму нічым ахвяраваць такі народ не будзе. А вось як скончацца запасы нафты, мазута і адключаць цяпло і больш узрастуць цэны, псіхалёгія насельніцтва зьменіцца ў бок БНФ.

Задача апазыцыі на гэтай сэсіі, гаварыў дакладчык, давесьці да дэпутатаў пракамуністычнай большасьці разуменьне аб адстаўцы збанкрутаваўшага ўраду.

У другім дакладзе «Становішча ў эканоміцы і палітычныя праблемы» народны дэпутат Л. Баршчэўскі зазначыў, што важна зрабіць стратэгію і не памыліцца, што зноў няма аптымізму пра рублёвую зону, што трэба правільна прагназаваць падзеі ў Расею.

Зарабляць грошы лягчэй, гаварыў дакладчык, калі ёсьць незалежнасьць і дзяржаўная самастойнасьць. Сувязі разарваны толькі размяркавальна-адміністрацыйныя, і зьявіўся крызіс неплацёжаздольнасьці, таму што няма грошай. У нас жа ня ўмеюць зарабляць грошы, а патрабуюць спачатку «стабілізаваць эканоміку». Але каб стабілізаваць, найперш трэба сáмае галоўнае — грошы. А іх ніхто за дарма не дае і не дасьць.

З наступным дакладам «Палітычныя працэсы ў Расеі і дачыненьне іх да Беларусі» выступіў Ю. Хадыка, які сказаў, што прэзыдэнцкая каманда ў Расеі шмат робіць для ліквідацыі усіх камуністычных праяўленьняў і інстытутаў. Мы ж стаім на раздарожжы. Урад і большасьць Вярхоўнага Савета, якая падтрымлівае яго, шукаюць шлях утрыманьня пры ўладзе. І знайшлі — безумоўная здача Беларусі Расеі і ўваход у імпэрыю. Беларусь пазбавіцца сваёй незалежнасьці. Гэты шлях вядзе нас да нацыянальнай здрады.

На БНФ зараз ляжыць галоўны цяжар барацьбы за рэспубліку, за Бацькаўшчыну.

У дыскусіях па дакладах выступілі сябры і госьці Сойму.

Я. КУХТА,
сябра БНФ.

Фатаграфаваў А. УЛАДАСЕВІЧ.

Калі вы хочаце кіраваць

Дзіўнае пытаньне, скажаце вы. Людзі аднолькавых светапоглядаў аб'ядноўваюцца дзеля палітычнай дзейнасьці, скіраванай на абарону сваіх правоў. Прыкладна так сказаў намесьнік начальніка ўпраўленьня сельскай гаспадаркі й харчаваньня Мастоўскага раёна М. І. Маскевіч на адным са сходаў. Службовая нарада спэцыялістаў сельскай гаспадаркі раёна ў той раз была ператворана ў звычайную агітацыйную сходку па стварэньню Аб'яднанай аграрна-дэмакратычнай партыі. І калі ўсе аргумэнты па вярбоўцы пад свае калгасна-саўгасныя штандары былі вычарпаны, зазывала пачаў гаварыць адкрыта: «Калі хочаце застацца працаваць на сваіх пасадах ды заваяваць калгасы,— запісвайцеся».

Вельмі дакладна сказана. Хочаш кіраваць, быць начальнікам ці папросту панам — ствары партыю, ды гэй у парлямэнт і абараняй свае правы й інтарэсы.

Эпізод гэты мясцовага значэньня, але, на маю думку, заслугоўвае ўвагі.

Калі йдзе гаворка пра пашырэньне шэрагаў нацыянал-дэмакратаў, сацыял-дэмакратаў ці іных дэмакратычных плыняў, то ў абывателя, які, дарэчы, лічыць сябе чалавекам сьвядомым, заўжды знойдзецца нейкая адгаворка: ці коска ў статуце не там пастаўлена, ці праграма партыі занадта маленькая, альбо сам старшыня ростам ды тварам не да спадобы. І атрымліваецца, што дэмакрата ў дэмакратычную арганізацыю на вяроўцы не зацягнеш.

Ня хочаш сам шчыраваць на зямельцы, а маеш жаданьне быць панам,— уступай у партыю. Хто ж супраць?! Усім хочацца кіраваць.

За нейкі тыдзень-другі было праведзена аж 19 такіх сходаў. Завербавана больш за сто чалавек, сярод іх ніводнага радавога калгасьніка. Адбыўся арганізацыйны сход, на якім абраны кіруючыя органы на чале з вышэй згаданым М. І. Маскевічам і дэлегаты на вабласную канфэрэнцыю.

І. ПАЛУБЯТКА.
г. Масты.

Віленскія паведамленьні

На лясных сьцяжынках

Мяжа Беларусі з Летувой і Латвіяй усё больш вабіць ахвочых нелегальна эміграваць у Заходнюю Эўропу. Праз балтыцкія дзяржавы цяпер гэта зрабіць лягчэй, чым праз Польшчу. У 1993 годзе на мяжы Беларусі з Летувой і Латвіяй ужо затрымана 300 парушальнікаў. Кажуць, што беларусы, якія жывуць паблізу мяжы, за добрую плату ахвотна праводзяць праз мяжу лясными сьцежкамі.

Партызаны

Прадстаўнікі ўладаў доўгі час запэўнівалі грамадзкасьць, што ў ковенскіх лясах наведзены парадак — бунтаўшчыкі вярнуліся ў казармы, міністр аховы краю выпраўлены ў адстаўку.

Нагадаем, што бунтоўныя дабраахвотнікі былі падаліся ў лес яшчэ 6 жніўня, прыхапіўшы з сабой 23 аўтаматы Калашнікава, 2 аўтаматы «УЗІ», 5 карабінаў, 2 дробнакаліберныя стрэльбы, 2 гранатамёты, другі рыштунак і 7 тысяч патронаў.

У другі раз, ноччу 16 верасьня, у ковенскія лясы разам з дабраахвотнікамі «пайшлі» 108 аўтаматаў Калашнікава, кулямёт, 23 карабіны і 7 дробнакаліберных стрэльбаў, 2 пісталеты, 5 кг узрыўчаткі, 20 электрадэтанатараў і каля 30 тысяч патронаў, радыёстанцыя і 3 грузавікі.

Аднак інфармацыя аб спакоі аказалася не сапраўднай. Нядаўна забойства 16-гадовай дзяўчынкі (якая знаходзілася з бунтаўшчыкамі ў адным пакоі) гаворыць, што ня ўсё так добра, як некаму хочацца.

Як карта ляжа

У бліжэйшы час зьменіцца адміністрацыйная карта Летувы. Урадавая працоўная група прапанавала праекты адпаведных законаў. На месцы сёньняшніх раёнаў мяркуецца стварыць каля сотні валасьцей альбо самаўпраў. Гарадзкія і раённыя ўлады будуць аб'яднаныя ў 10 уездаў. Уезды пераймуць функцыі міністэрстваў, дэпартамэнтаў, іншых дзяржаўных установаў. Усе праблемы будуць вырашацца на месцы, людзям ня трэба будзе езьдзіць з усяе краіны ў сталіцу. Гэта рэформа запатрабуе выдаткаў памерам 100—110 літаў. Плянуецца распачаць яе ў наступным годзе, а закончыць у 2000-ым.

Справа гонару

Як вядома, Нямеччына дамовілася з Расеяй, Украінай і Беларусьсю, што сплоціць кампэнсацыю грамадзянам былога СССР, якія пацярпелі ад фашыстоўскага рэжыму пад час другой сусьветнай вайны. У сваю чаргу ўрад Расеі заявіў, што будзе аказваць кампэнсацыю ня толькі сваім грамадзянам, а й былым савецкім грамадзянам у Летуве, Латвіі. У Міністэрстве замежных справаў Летувы заявілі, што Рэспубліка жадала б атрымаць кампэнсацыю бяз пасярэдніцтва Расеі.

Маразы

Сёньня ў Летуве назапашана паліва на 2 месяцы ацяпляльнага сэзону, але калі стане зімна і тэмпэратура паветра доўгі час пратрывае ніжэй за 15 градусаў марозу, ўсе запасы будуць зрасходаваны за пару тыдняў.

Сёлета ў Летуве ацяпляюць лепш, штодня ёсьць гарачая вада, а ў кватэрах на 2 градусы цяплей, чым летась. Дзяржаўная энэргэтычная сістэма ацяпленьня каштуе 886,2 тыс. даляраў за месяц.

Навіна

Таварыства Беларускай культуры ў Летуве пачало выдаваць адмысловую старонку цалкам на беларускай мове ў дзяржаўнай рускамоўнай газэце "Эхо Литвы". На гэтай старонцы можна прачытаць пра багатую беларускую культурную традыцыю Віленскага краю. Называецца ж старонка «Беларус Віленшчыны» і будзе выходзіць штопятніцы.

С. В.

«Радыёкур'ер» польскі

БРУСЭЛЬ. Адказныя асобы з міністэрстваў культуры й адукацыі Бэльгіі, Галяндыі, Даніі і Нарвэгіі выказаліся супраць аб'яднаньня дзяржаў Заходняй Эўропы ў адзіны дом.

Свае заявы шаноўныя чыноўнікі грунтуюць на небясьпецы, якая абавязкова ўзьнікне ад значна мацнейшых культурных традыцый больш вялікіх суседніх народаў. А таму, каб захаваць адметнасьць сваіх нацый у Эўрапэйскім доме, некаторыя адказныя асобы гэтых міністэрстваў раяць урадам сваіх краінаў не сьпяшацца, а добра вывучыць усе магчымасьці захаваньня сваёй культурнай непаўторнасьці.

СТАКГОЛЬМ. Міністэрства фінансаў і падаткаў Швэцыі выступіла з афіцыйнай заявай, у якой паведамляе, што ў сувязі з 70% падаткам на прыбытак многія канцэрны, фірмы й прыватныя асобы пачалі разьмяшчаць свае дэвідэнты ў замежных банках, наносячы сваімі крокамі вялізарныя шкоды фінансавай сістэме дзяржавы.

Калі так будзе працягвацца й надалей, а ўрад не перагледзіць падаткавую палітыку, то, як вынікае з заявы, Швэцыя ў хуткім часе стане фінансавым банкрутам.

Занатаваў Г. У.

ГРАМАДЗТВА

Палітычнае забойства ці ахвяра мафіі

(Пачатак на 1-й стар.).

Звычайная арыфметыка дала падставы для «мафіёзных» спэкуляцый.

— Шушкевіч не павінен быў паведамляць пра зьмесьціва сэйфа старшыні аблвыканкама,— лічаць партыйныя калегі нябожчыка.

— Не патрабавала гэтага сьледзтва. Альбо інфармацыя і камянтар не жадаючы «высунуліся» ў кіраўніка дзяржавы, альбо ён гэтым спосабам хацеў адцягнуць увагу грамадзкасьці ад сапраўдных злачынцаў...

Уладар Гарадзеншчыны

— так пісалі аб Д. Арцымені некалькі менскіх газэт, не маскоўскіх арыентацый і блізкіх да Беларускага Народнага Фронту, так да гэтага часу гавораць шмат жыхароў Горадні.

Калі ім верыць, Дзьмітрый Арцыменя, 61 года, бацька двух сыноў і адной дачкі, больш за ўсё ў жыцьці палюбіў грошы. З-за сваіх інтарэсаў разышоўся з жонкай. Гэты развод зрабіў з жэстам, ахвяраваў самую дарагую ў вобласьці краму з золатам. Акрамя дома на Астроўскага, мае яшчэ вілу пад Горадняй, а таксама — як ходзяць чуткі — ўладаньне ў ваяводзтве Беластоцкім. Старэйшы сын за зробленыя бацькам грошы набыў сабе калгас Гожа (непадалёк ад мяжы з Летувой).

Арцыменя і пасьля сьмерці выкарыстоўваў сваё становішча. Як доказ апошняга, журналісты прыводзілі групу сьпецназа, якая ахоўвае дом на вул. Астроўскага пасьля трагедыі. Калі блізкім надакучыла Горадня, іх перавезьлі ў Гожу, зразумела, эскортам.

Дом

Вуліца Астроўскага цёмная, зарослая дрэвамі. Забойца мог не палохацца, што яго апазнаюць. Увечары тут немагчыма ўбачыць нават кончыкаў уласных пальцаў.

Брамка дома нумар дванаццаць не зачынена. Дом вялікі, але ж драўляны, хутчэй за ўсё памятае часы ІІ-ой Рэчы Паспалітай. Ні сьледа залатых ручак, ні ахоўнікаў з спецназа. Адзіная адзнака дабрабыту — спадарожнікавая антэна.

Пароль «Журналіст з Польшчы» шырока адчыняе дзьверы.

— Я таксама з Польшчы, з-пад Беластоку,— гаворыць Галіна Арцыменя, народжаная Шульц,— Міхалова, Ялуўка,— вырасла ў гэтых мясьцінах. Бацька быў беларус, маці — полька.

Прыехалі ў Горадню ў 1946 годзе...

Праводзіць у гасьцінную.

— Лепшага няма,— гаворыць.

Каляровы тэлевізар, сьценка з люстэркам, прыкрытая пакрывам, канапа, крэсла. Сьціпла.

Галіна Арцыменя плача.

— Хаця б які-небудзь пісака нас наведаў. Але ніхто не прыйшоў.

Гляджу сумку з дакумэнтамі за апошнія дні. Больш за ўсё газэтных выразак. Ёсьць і беластоцкія.

— Буду судзіцца. Няма грошай, але тых паскудных не жадаю ні граша.

Удоўя праўда

— Не было разводу,— пачынае Галіна Арцыменя.— Не зьбіраліся яго брацьь. Заўсёды паміж намі ўсё было добра. Пражылі разам 36 гадоў. 22 верасьня планавалі з мужам разам ехаць у Францыю. Замест Парыжа апынуўся на грамадзкіх могілках... Ніколі не мелі дачкі. Не валодаю крамай з золатам. Толькі там працую, крама належыць «Ювелірпраму» з Расеі. Не бачылі ў нашым доме групы сьпецназа, не вывозілі нас у Гожу. Не будавалі вілу пад Горадняй, толькі летні домік у вёсцы...

Для падцьверджаньня сваіх слоў дастае дакумэнты. Крама з золатам, якая разьмешчана ў цэнтры Горадні, на вуліцы Карла Маркса, 8, належыла спачатку маскоўскаму бізнэсмэну Георгію Хацянкову, а калі ён паехаў на Захад — перайшла да расейскай дзяржавы.

— Палохаліся мы пасьля сьмерці бацькі,— расказвае сын Арцымені,— папрасіў калегаў з вучэльні правесьці ў нас пару начэй. Я не распранаюся, не кладуся ў ложак да цяперашняга часу.

Малодшы сын Арцымені зараз пасьля трагедыі прыпыніў навучаньне ў медыцынскім інстытуце. Як сьцьвярджае, яно адымае шмат часу, а ён зараз мусіць утрымліваць сям ́ю. Акрамя маці і жонкі жывуць на вуліцы Астроўскага яго дзед (86 гадоў) і бабуля (85 год).

Пагроз не было

Напярэдадні сьмерці Арцымені не адбывалася нічога незвычайнага. Не было папераджальных тэлефонных званкоў, ніхто яму не пагражаў, нічога не жадаў, не папярэджваў.

Гарадзенская вуліца недабразычлівая да Арцымені. Гавораць, што ён загінуў, бо на гэты раз адмовіў мафіі ў нелегальным пераходзе праз мяжу. Хадзілі чуткі, аб пропуску транспарта з жоўтым фосфарам. Вуліца не можа высьветліць, чаму мафія страляла замест «пераканаць». Нябожчык Арцыменя неафіцыйным структурам быў увогуле непатрэбны...

— Муж вярнуўся ў той вечар каля дзевяці гадзін. Быў у добрым настроі. Расказваў, што зроблены сходы на лецішчы. У рэшце-рэшт хацеў, каб паехала паглядзець.

Адмовілася, бо было цёмна. Тады сказаў, што паедзе адзін, бо набыў маладыя парасткі трускавак і трэба іх пасадзіць,— расказвае аб апошніх хвілінах жыцьця мужа Галіна Арцыменя.— Дала яму яблыкаў. Хвіліну пастаяў ў дзьвярах і пайшоў... Была цішыня, як звычайна ў такі час.

Праз некалькі сэкундаў ці хвілін хтосьці жудасна закрычаў, загрукатаў у дзьверы. Калі жанчына выбягла на ганак, муж ужо ня быў жывы.

— Застрэлілі яго, калі адчыняў брамку, тут, на кветніку,— паказвае сын.— Апошнімі сіламі дапоўз да дому. «Хуткая» прыехала праз пятнаццаць хвілін.

Сховішча грошай

— Нічога каштоўнага не трымалі ў доме. Тут здараюцца рабункі на кожным кроку,— гаворыць Галіна Арцыменя.— У сэйфе на працы муж трымаў усе нашыя накапленьні, грошы сыноў, мае пярсьцёнкі. На шчасьце, апошніх не было там у хвіліну яго сьмерці. Не далі яму, хаця напамінаў, каб схаваць перад паездкай у Францыю...

— Калі кіраўнік краіны, гаворачы пра 70 мільёнаў рублёў, меў на ўвазе расейскія, то згодна. Але калі нашыя маркі і даляры перавёў на беларускія рублі, то ў тры разы занізіў каштоўнасьць дэпазіту. Там было 17 тысячаў даляраў за «Мэрсэдэс», які мы з калегам прывезьлі на продаж, грошы бацькі за яго «Ладу-Самару»,— тлумачыць сын.— На ўсё ёсьць дакумэнты,— падкрэсьлівае.— На «Мэрсэдэсе» зарабілі дзьве тысячы даляраў, па тысячы на кожнага. Сын Арцымені да гэтага часу не разьлічыўся з супольнікам. Спачатку ён ад ́ехаў, а зараз грошы трымае пракурор. Невядома, ці верне.

— Меў усе ключы ад бацькавага бюро. Калі б гэта былі грэшныя грошы, паехаў бы за імі пасьля сьмерці бацькі,— нярвуе самы малодшы Арцыменя.— А калі мець на ўвазе гандаль, усе вязуць машыны. Чаму я не павінен гэтага рабіць?

«Абараняў інтарэсы рэспублікі»

— гаварыў пра Арцыменю ў час пахаваньня шэф мясцовага КДБ. Прамоўцаў тады было ўвогуле шмат, каля трыццаці. Цэрымонія разьвітаньня адбылася на пляцы Леніна, пад помнікам правадыра рэвалюцыі. Труну прынесьлі з Гарадзенскага аблвыканкама, дзе яна стаяла некалькі дзён.

Аб «незаменнай страце» гаварыў Кебіч, старшыня Савета Міністраў Беларусі. У цырымоніі ўдзельнічаў старшыня парляманта Шушкевіч.

Ленін трымаецца моцна

Аглядаючы помнікі Леніну, шыльды «Слава КПСС», гуляючы па вуліцах Савецкай, Дзяржынскага, 17 верасьня, складваецца ўражаньне, што беларусам не ўласьцівыя палітычныя эмоцыі. Гэта пазор.

Факт: да гэтага часу не зьменены назвы многіх вуліц. Але ж гэта не значыць, што мы не спрабуем,— гаворыць Ёзэф Дзюрбейка з Саюза Палякаў. Напрыклад, нядаўна не ўключана прапанова ў парадак дня сэсіі. Так ва ўсім. Шматколькаснасьць палітычных сілаў з супрацьлегчымі інтарэсамі, іх сутыкненьне даюць у выніку пачуцьцё застоя...

Беларускія калгасы функцыянуюць гэтак жа, як 10 ці 30 гадоў таму. Зводзяць канцы з канцамі. Для камуністаў зьявіўся аргумэнт аб правільнасьці таго, што было.

— Паглядзіце на Летуву,— гавораць.— Калісьці мы набывалі жывёлу ў іх. Зараз наадварот... Разваліл гаспадаркі экспэрымэнтамі. Прыхільнікі камунізму становяцца на Беларусі значнай сілай. Грамадзтва старэе. На 10,5 мільёна насельніцтва 2,4— пэнсіянэры. Большасьць з іх масквічы, якія пасьля атрыманьня пэнсіі не пажадалі вяртацца ў родны Іркуцк ці Чалябінск. Адным з лідэраў той групы быў Дзьмітрый Арцыменя.

Тэма «табу»

Нягледзячы на апеку, кіраўнік вабласнога аддзела КДБ Леанід Сьцепаненка не згадзіўся на размову.

— Нядаўна арганізавалі па справе Арцымені прэс-канфэрэнцыю. Гаварылі так, каб нічога не паведаміць. Зразумела сфармулявана толькі адно: «Газэты ня маюць права ў гэта ўмешвацца, скажэньне фактаў пагражае адказнасьцю»,— паведаміў галоўны рэдактар «Голасу з-над Нёмана».

Мясцовая прэса паслухала параду. Абмежавалася паведамленьнем пра сьмерць ваяводы і друкаваньнем нэкралёга.

— Такія справы, як забойства, проста не цікавяць чытача,— матывавала ў адносінах па сутнасьці кіраўніца «Маладзёжнага кур ́ера».

— Зьмясьцілі адно невялікае паведамленьне. Што тут пісаць, калі не было сьведкаў,— пераконвае галоўны рэдактар «Гродзенскай праўды» Багіно.

Неахвотна закранаемай тэмай зьяўляецца таксама прозьба Гэнэральнага пракурора Беларусі Шаладонава, нядаўна накіраваная пракурорам Расеі, якая датычыцца «высьвятленьняў ўдзелу асоб і беларускіх арганізацый у маскоўскім путчу».

«Kurier Poranny».

Пераклаў з польскай мовы А. ДУК.

Ад рэдакцыі: Гэты артыкул польскага журналіста (нягледзячы на некаторыя недакладнасьці, мы друкуем яго без зьмяненьняў і скарачэньняў) напісаны праз месяц пасьля трагэдыі, якая ускалыхнула ня толькі Беларусь. Не адзін тыдзень мінуў і з моманту яго надрукаваньня. Але й дагэтуль усё, што тычыцца жудаснай падзеі, пакрыта вялікай таямніцай. Сьледчая група паводзіць сябе нібы той юнак на допыце — ня падаючы голасу. Застаецца толькі здагадвацца пра тое, чым займаюцца «лучшие специалисты» і якія ёсьць вынікі.

Сёньня, здаецца, можна сьцьвярджаць толькі адно. Абсурдная ад пачатку вэрсія палітычнага забойства сканала, не пасьпеўшы як сьлед нарадзіцца. Праўда, засталіся шматлікія целаахоўнікі вышэйшых дзяржаўных чыноў і служба аховы ўрада на чале з гэнэралам, якія былі ўведзены пад шумок аб тым, што «даляры тут ні пры чым»...

Ствараецца ўражаньне, што некаму вельмі выгадна завалакіціць справу і, стварыўшы вакол яе «жалезную заслону», паціху зьвесьці ў нябыт. Хочацца аднак спадзявацца, што гэта ня так, і грамадзтва неўзабаве атрымае ўсе адказы на ўсе пытаньні.

І які ж японец не любіць хуткага руха!..

Незвычайны від сэрвісу прапанавалі кіраўнікі падмаскоўнага авіяцэнтру імя акадэміка Жукоўскага для іншаземцаў. Яны выдалі дазвол скарыстоўваць звышгукавыя самалёты «Міг» для завоблачных прагулак. Паўгадзіннае падарожжа на «Мігу-21» абыходзіцца замежніку ў 5 тысячаў даляраў. Палёт на самым сучасным зьнішчальніку «Міг-31» каштуе ўжо 15 тысяч даляраў.

Пракатацца з звышгукавой хуткасьцю можа любы жадаючы ва ўзросьце ад 16 да 66 год, які мае на руках адпаведную даведку лекара.

Найбольш жаданьня да такіх звышэкзатычных гатункаў сэрвісу выказваюць пакуль што толькі японцы.

Дапамога палешукам

Днямі на адрас пацярпеўшых ад летняга навадненьня ўсходніх раёнаў Бацькаўшчыны гарадзенскім Таварыствам Чырвонага Крыжа адпраўлена пяць тонаў бульбы, а таксама шмат вопраткі і абутку.

Дапамаглі зьдзейсьніць гэтую акцыю таварыству калгасы «Скідальскі», «Абухава» і «Індура», якія за адзін дзень сабралі гэты гуманітарны груз.

Дарэчы, сёлета вабласным таварыствам Чырвонага Крыжа пацярпеўшым жыхарам пінскага палесься пералічана звыш 1 мільёна рублёў.

Г. У.

Беларусь — сябра Інтэрпола

Падчас 62 сэсіі Інтэрпола, якая адбылася на востраве Аруба (Нідэрляндскія Антыльскія астравы), чарговым членам гэтай міжнароднай паліцыянтскай арганізацыі стала Рэспубліка Беларусь. Гэты факт дае беларускай міліцыі падставы для вядзеньня міжнародных дзеяньняў.

Гадавіна БНФ

Беларускі народны фронт «Адраджэньне» адзначыў 5-ю гадавіну свайго існаваньня. На вечарыне, наладжанай з гэтай нагоды, лідэр БНФ Зянон Пазьняк падкрэсьліў, што фронт быў і застаецца антыкамуністычным, цэнтрысцкім і народніцкім, і заявіў, што аптымістычна глядзіць на магчымыя вынікі будучых парлямэнцкіх выбараў, асабліва ў Магілёве, Полацаку, Наваполацаку і Берасьці.

А воз дагэтуль там...

Па меры адмежаваньня рэспублікі былога Саюзу расьце колькасьць беларусаў, якія б жадалі вярнуцца на гістарычную Бацькаўшчыну. Аднак пакуль няма на Беларусі заканадаўства аб правах бежанцаў і перасяленцаў. Праэкт яго ўжо падрыхтаваны службай міграцыі, але зноў не ўнесены на абмеркаваньне чарговай сэсіі Вярхоўнага Савета. Магчыма, справа скранецца пасьля звароту членаў Рады і сяброў Згуртаваньня беларусаў сьвету «Бацькаўшчына» да ВС РБ з прапановай тэрмінова разгледзець хаця б часовае палажэньне аб ільготах для беларусаў-перасяленцаў.

За прававую дзяржаву

2 кастрычніка ў Менску адбыўся ўстаноўчы з ́езд Польскага Дэмакратычнага Задзіночаньня — палітычнай партыі, якая аб ́ядноўвае палякаў на Беларусі, якія выступаюць за пабудову прававой дзяржавы. Кіраўніком ПДЗ стаў менчук Эдвард Охрэм, які паходзіць з Каўнян ля Горадні. Абрана таксама Рада ў складзе 15 чалавек і Рэвізыйная Камісія.

Паводле матэрыялаў газэт «Часопіс» і «Ніва».

Падрыхтаваў А. ДУК.

Лісты з вёскі

Паміж намі, сялянамі, кажучы...

Бульбы горы — гэта гора

У гэтым годзе надзіва добра ўрадзіла бульба ў нашай краіне. Па 200 і больш цэнтнераў з гэктара атрымалі ў большасьці калгасаў, ды й сяляне са сваіх соткаў вазілі бульбу вазамі і прычэпамі. Зьявіліся лішкі прадукта: і калгасы, і сяляне спадзяваліся прадаць яго з выгадай. Але ж нічога не атрымалася. Дзяржава-манапаліст пачала дыктаваць сялянам свае цэны. Ды такія сьмешныя, што куды там да нейкай «Русской Америки». Дзяржава закупляе ў калгасаў і прыватных асобаў адборную бульбу па кошце 40 тысячаў рублёў за тону, а бульбу для тэхнічных патрэбаў (на выраб сьпірта і г. д.) — па кошце 35 тысячаў руб. за тону. У мінулым жа годзе дзяржава купляла адборную бульбу па 20, а астатнюю — па 15 тысячаў. Вось які яскравы прыклад, як дзяржава «клапоціцца» пра сельскую гаспадарку.

Пакуль працягваецца дзяржаўны манапалізм, ні аб якім рынку ня можа быць і гаворкі. І ўсе размовы на дзяржаўным узроўні аб клопаце пра сялянаў ды калгасны лад ёсьць ня што іншае, як дзяржаўная хлусьня. Калгасы й саўгасы проста ня ведаюць, дзе дзяваць выдатны ўраджай бульбы, і вымушаны здаваць дзяржаве бульбу па 40 тысячаў. А што можна купіць за такі мізэр? Як кажуць у вёсцы: курыную сісю ды й тую ня ўсю. Нават і па такім кошце дзяржава ня можа закупіць у сялянаў усю бульбу, частка ўсёроўна застанецца.

Узгадваю ідэялягічныя кінакадры з жыцьця «акулаў» капіталізму: цукар высыпаюць у рэкі, тушкі жывёлаў выкідаюць у балота — абы толькі не ўпалі цэны на прадукцыю, бо чым больш тавараў, тым меншыя цэны. Ад «акулаў» капіталізму не адстаюць і «мастадонты» сацыялізму: лепш хай гніе, але народу не аддамо — такі іхні лёзунг.

Лішкі не прададзенай дзяржаве бульбы калгасы закладуць у бурты, у большасьці выпадкаў з парушэньнем тэхналёгіі захоўваньня. І тая бульба ў буртах да вясны згніе. Што згніе, тое не згарыць у полымі падвышэньня цэнаў. Але калгасы ані ў якім разе (барані Божа!) не аддадуць тую бульбу сваім калгасьнікам: маўляў, бярыце, каму колькі трэба, у калгасе яна ўсёроўна прападзе, а ў вас хоць на карысьць пойдзе. Такога ніколі не будзе, бо згодна канцэпцыі сацыялізму: не калгас для чалавека, а чалавек для калгаса.

Сяляне ж сваю бульбу не прададуць дзяржаве па такіх сьмешных цэнах, але і не змарнуюць. Яны будуць трымаць больш сьвіней у сваіх гаспадарках і скормяць лішнюю бульбу жывёлам. Ужо цяпер вялікі попыт на парасятаў, і кошт аднае пары 80—100 тысячаў. Сяляне атрымаюць відавочную выгоду. Сьвініна цяпер дарагая, і за тушку можна атрымаць на базары паўмільёна і больш рублёў. У большасьці сялянскіх гаспадарках трымаюць па трое, чацьвёра і больш сьвіней, каб і сям 'ю мясам забясьпечыць, і капейчыну добрую мець. Бо на дзяржаву спадзявацца нельга.

Збанкрутаваная эканоміка ня можа давесьці да ладу ўраджай сельскагаспадарчых культураў, а толькі множыць страты. Вось вам наступствы калгаснага ладу жыцьця. Нездарма сумна жартуюць у вёсцы: бульбы горы — гэта гора. Удакладняем, што гора ад бульбы калгасам і дзяржаве, а добры гаспадар ніколі не змарнуе сваіх прадуктаў працы.

Скнапны старшыня

Усялякія бываюць старшыні калгасаў. Адзін да людзей па-добраму ставіцца, і людзі да яго горнуцца, іншы лічыць сябе «мясцовым князьком», а трэйці ў «чырвоныя памешчыкі» пнецца. А вось наш старшыня Віктар Паўлавіч чалавек фанабэрысты і скнапны. Як кажуць на вёсцы: з фігай ні да носу. І павітаецца ня з кожным, а з абранымі.

Што да скнапнасьці, то нядаўна быў такі выпадак. Убіралі вучні калгасную моркву. Скончыўшы працу, кожны ўзяў сабе колькі трэба морквы — хто паўкошыка, а хто й больш. А тут наляцеў Віктар Паўлавіч. Убачыў, што дзеткі сабе трохі морквы ўзялі, крык падняў, лямант. Скочыў у інамарку і на ўсёй хуткасьці да дырэктара школы. «Позор, — верашчыць, — ваши школьники воруют колхозную морковь. Примите меры!» А сам аж калоціцца ад праведнага гневу. Ці жартачкі гэта — калгаснае дабро раскрадаюць! Дырэктар школы сабрала лінейку і загадала вучням, каб заўтра ж прынесьлі ўсю скрадзеную моркву ў школу. І дзеці цягнулі торбачкі з морквай і высыпалі яе ля дзьвярэй габінэта дырэктара школы...

Выпадак прыкры, але ён яскрава паказвае адносіны Віктара Паўлавіча да людзей. І вінаваты ў гэтым здарэньні ня вучні, а сам старшыня калгаса. Бо ён сваёй абыякавасьцю справакаваў вучняў узяць сабе трохі морквы. На добры розум, дарэчы, старшыня калгаса павінен быў прыехаць на поле, падзякаваць дзецям за працу і прапанаваць узяць па паўкошыку морквы. Калгас не пабяднеў бы. Тым больш, што ўсю сабраную моркву (прычэпаў пяць) зьвезьлі ў гумно і невядома што з ёй будуць рабіць.

Школа штогод дапамагае калгасу ва ўборцы бульбы. Увесь верасень вучні ня вучацца, а працуюць на бульбяных палетках. Віктар Паўлавіч, пэўна, ведае, што ў шмат якіх гаспадарках выкарыстоўваюць натуральную аплату — частку заробленага людзі могуць атрымаць прадуктамі: бульбай, морквай, збожжам і г. д. Ды й у газэтах стаіць лямант затурканых кіраўнікоў: прыяжджайце, людцы добрыя, з горада, дапаможыце ўбраць з палёў вырашчанае, атрымаеце за гэта і грошы, і гародніну. Ураджай гіне, рук працоўных не хапае. А Віктар Паўлавіч замест падзякі гвалт паднімае. І не разумее, што школьнікі ня кралі моркву, яны ўзялі тое, што ім па праву належыла. Скнапнасьць, як і залішняя пыха, нікому гонару ня робіць.

Лепш быць жабраком, чым паляводам

Давялося ў канцы верасьня зьездзіць у сталіцу нашай краіны. Ужо ня зьдзіўляюся, сустракаючы на кожным кроку «сьнікерсы» ды «марсы» за тысячу рублёў, мноства самых разнастайных тавараў у шматлікіх «камках». Аднак для вясковага чалавека дзіўна бачыць ля вакзала, у падземных пераходах і проста на вуліцах жабракоў, якія сумна сядзяць у чаканьні міласьціны. Гэта ў асноўным людзі сталага веку, у паношанай, залатанай вопратцы, больш жанчыны, але часам можна сустрэць і дзядулю-інваліда з адной нагой, і проста неахайнага «бомжа» у ватоўцы.

Звычайна я не зьвяртаю ўвагі на жабракоў, але гэтым разам у падземным пераходзе падыйшоў да дзеда, што сядзеў на зэдліку, сьціплы такі дзядок. Побач стаяла картонавая скрынка з-пад абутку, у якой было нямала грошай. У асноўным «зайчыкі» і «бабры», зрэдку валяліся «ваўкі» і пара «рысяў». З пачуцьцём якойсьці годнасьці я выцягнуў з кішэні «мядзьведзя» і паклаў у скарбонку. Дзядок адразу падняў на мяне вочы, зьдзіўлены такой шчодрасьцю.

— Дазвольце, калі ласка, задаць вам адно толькі пытаньне, — прамовіў я і ўбачыў у вачах чалавека трывогу і нейкую насьцярогу. І адразу ж растлумачыў сваю цікаўнасьць.

— Не, я не журналіст. Я звычайны палявод. Увесь жнівень працаваў без выхадных у калгасе на зернатаку і за 31 дзень атрымаў 32 тысячы. І хачу параўнаць. Калі не сакрэт, скажыце, вы больш атрымліваеце?

Жабрак усьміхнуўся.

— Какой здесь секрет? Иногда в день бросают (так і сказаў — бросают) полторы-две тысячи, иногда, по выходным, больше. Но менее тыщи в день не бывает. А в месяц выходит около сорока кусков.

Я сумна паківаў галавой, падзякаваў за інфармацыю і пайшоў сваёй дарогай. Мне здалося, што жабрак паглядзеў на мяне з нейкай шкадобаю і задавальненьнем.

Першае, што я зрабіў, як вярнуўся з Менску — пайшоў у праўленьне калгаса й аддаў у аддзел кадраў заяву на звальненьне. У сувязі з эканамічнай дыскрымінацыяй у адносінах да сялянаў. Я ня зьбіраюся прадаваць сваю працу антынароднай дзяржаве па жабрачым кошце. А вы, паважаныя сяляне-калгасьнікі?

Мэтамарфоза

Вельмі цікава назіраць, як паступова ў людзей мяняюцца прынцыпы, сьветапогляды, накірункі. Нашае грамадзтва няўпрыкмет палярызуецца на два лягэры: камуністычна ськіраваных людзей і дэмакратаў, якія гуртуюцца ў асноўным вакол БНФ і Грамады. А між супрацьлеглымі групамі — народ, які сьпіць і якога не могуць разбудзіць ды раскатурхаць ані камуністы, ані дэмакраты. Зьмяненьне ж сьветапогляду асобных людзей — факт ня толькі псыхалягічнага дасьледваньня, але і для філязофскіх развагаў.

Канешне, пад уплывам сродкаў масавай інфармацыі, фактаў жыцьця, усякіх сацыяльных варункаў пэўная колькасьць людзей пераконваецца ў антычалавечай, зьвярынай сутнасьці камуняцкіх ідэяў і паступова пазбаўляецца «саўкоўскага» мэнталітэту. Да прыкладу, прафэсар ГрДУ Габрусевіч, былы верны ленінец-марксіст, паступова стаўся сьвядомым беларусам. І мала хто сумняецца ў шчырасьці ягоных пераканаяньняў. Аднак ёсьць і супрацьлеглыя выпадкі. Вядомы на Наваградчыне дэмакрат Міхась Талочка цяпер працуе карэспандэнтам у «Советской Белоруссии». І піша пракамуняцкія артыкулы на расейскай мове, з усім характэрным наборам саўдэпаўскіх прапагандысцкіх прыёмаў. Пра гэта напісана у № 2 «Пагоні». Працягваючы традыцыю ананімнага аўтара артыкула «У Літве чакаюць «Беларусь», а не «Советскую Белоруссию», імя і прозьвішча «гэроя» я таксама буду пісаць па-расейску — Михась Толочко.

Я даўно асабіста ведаю Михася як змагара-беларуса і таму быў больш чым зьдзіўлены, калі ўведаў, што ён памяняў сваё амплуа — стаўся савецкім журналістам. Напрыканцы 80-ых гадоў Михась працаваў адказным сакратаром у Наваградзкай райгазеце «Новае Жыццё», і калі распачалося чарговае адраджэньне, Михась актыўна падтрымаў нацыянальны рух. З яго дапамогай была створаная беларуская суполка «Сваякі» — накшталт знакамітай гарадзенскай «Паходні». Михась Толочко пачаў працаваць і ў ТБМ — менавіта ягоная ідэя стварыць ворган Наваградзкага ТБМ газэту «Наваградзкі кур 'ер». І першы нумар выйшаў у студзені 1991 года. Михась «узяў» сабе галоўную пасаду — рэдактар «Наваградзкага кур 'ера». Працавалі ў газэце, акрамя Михася, Юрась Грэцкі і аўтар гэтых радкоў. Аднак у хуткім часе Михась пачаў абыякава адносіцца да воргана ТБМ, бо ўзяўся шукаць больш «цёплае» месца.

Газэта выходзіла нерэгулярна, на працягу года выйшла ўсяго чатыры нумары, і неўзабаве ворган ТБМ спачыў у бозе. А Михась Толочко атрымаў пасаду журналіста ў «Советской Белоруссии» і пераехаў у сталіцу.

Там ён пачаў пісаць артыкулы на чужынскай мове, з дапамогай якой расейскія манархі, а потым і камунякі імкнуліся каланізаваць наш Край.

Вось такая адбылася мэтамарфоза. Канешне, кожны сам робіць свой выбар. «Не мяняюць погляды толькі дурні ды мерцьвякі», — казаў філёзаф. Эвалюцыя сьветапогляду, пераходы з аднаго ідэйнага лягера ў другі — рэч нармальная і звычайная ў наш час. І падтрымліваць фашызм ці дэмакратыю, гаварыць на расейскай мове ці на роднай — неад 'емнае права кожнай асобы. І я не асуджаю Михася, не называю яго здраднікам. Але я шкадую, што давялося працаваць з чалавекам, які зьбег у «Советскую Белоруссию» з роднага Краю. Паміж беларушчынай і каўбасой Толочко выбраў апошняе. І мне застаецца толькі пажадаць: смачна есьці, Михась!

Андрэй ПЯТКЕВІЧ.

Станіслаў СУДНІК

Дзе раней мы былі

Ворагі беларушчыны аказаліся непадрыхтаванымі да масавага ўздыму нацыянальнага руху й ніяк не могуць зразумець, чаму яны прагледзелі такую колькасьць «нацыяналістаў». І каб зьняважыць змагароў за нацыянальнае адраджэньне, пытаюцца: «Сядзелі, маўчалі, а зараз асьмялелі».

Дзе раней мы былі?
Ды баланду па турмах хлябалі,
Па бясконцых этапах брылі
І ў сібірскіх сьнягах паміралі.

Дзе раней мы былі?
Трохі ў родных палетках і хатах.
Ну, а рэшта? У чорнай зямлі,
У праклятых навек Курапатах.

Дзе яшчэ мы былі?
Ды псіхушкі цішком абжывалі,
Ці гарэлку без спыну пілі,
Ці ў адчаі зацятым маўчалі.

Як народу жылося,
мы таксама жылі.

Ды вось выцяў мароз
па чырвонай чуме,
І мы зноў, нібы Фенікс, паўсталі.
І ўвесь зброд бальшавіцкі
ад жаху зьнямеў.
Бо нас бачыць жывымі даўно
не чакалі.

Ну а зараз,
як ток з іх паціху зышоў,
Зашыпелі і крык паднялі,
І вішчаць,
як пра самы сьмяротны з грахоў:
«Дзе раней вы былі?»

Дурны беларус

Сваю незалежнасьць за нафту
І волю дзяржаўную за каўбасу
Я — дурань, нічога няварты,—
У маскальскую прагную краму нясу.

Я славу дзядоў у мяшэчак
І мову матулі — таксама туды,
Мо дасьць мне маскаль
хоць з паднечак
Той самай жалезнай іржавай руды.

Я сам жа ня ўмею нічога:
Скасіць там і поле якое ўзараць.
Калека бязрукі, бязногі,
На ласку маскальскую мушу чакаць.

Хвалюе мяне, што пад 'есьці.
А нечы прымус — мне зусім
не прымус,
Нікуды ня хочу я лезьці —
Я ж ціхі, рахманы, дурны беларус.

ВАЙНА І ЛЮДЗІ

Алесь ЧОБАТ

Армія Краёва

IV. Баявыя дзеяньні АК у 1943-44 гадох.

«Полен Акціон» немцаў у 1942-43 гг. прывяла да паважнага аслабленьня пазыцый палякаў у легальных структурах: на тэрыторыі ГК «Беларусь» беларусы складалі 80 прац. у адміністрацыі ды 60 прац. у паліцыі. Таму першыя буйнейшыя акцыі АК былі скіраваныя супраць беларускай дапаможнай паліцыі і БСА. Найбуйнейшай з іх быў захоп мястэчка Жодзішкі ў жніўні 1943 году. Шырока выкарыстоўваўся індывідуальны тэрор, найбольш актыўным ён быў у Лідзкім павеце, дзе да лета 1944 году загінула больш 1,2 тыс. беларусаў; камэндант Навагрудзкай Акругі АК Я. Праўдзіц-Шляскі пісаў пазьней, што толькі на загад яго штабу было расстраляна каля 300 чалавек. Апроч вынішчэньня «чужой паліцыі» гэтыя акцыі дазвалялі палепшыць узбраеньне і ў нейкім сэнсе забясьпечвалі польскае насельніцтва перад нямецкім тэрорам — немцаў жа пакуль не чапалі. Аднак з лета 1943 году, як ужо было сказана, мацнела савецкая партызанка, а немцы ў сувязі са становішчам на Усходнім Фроньце былі змушаныя нават зьменьшыць свае сілы на Беларусі. Ствараліся больш спрыяльныя ўмовы ў барацьбе з немцамі й адначасова павялічваліся клопаты з боку савецкай партызанкі. Так, за 1942-44 гг. сілы АК у Навагрудзкай Акрузе правялі 102 апэрацыі супраць немцаў і 81 супраць партызан, а Стоўбцаўскае злучэньне (раён Пушчы, «партызанская зона», дзе немцаў амаль не было — **аўт.**) за 1942-43 гг. ажыцьцяўляла супраць немцаў толькі дробныя дывэрсіі, але правяло 32 апэрацыі супраць партызан, працягваліся й парахункі з беларускай паліцыяй. Таму калі **камандзір АК у Стоўбцах капітан Адольф Пільх** (псэўданім «Гура») сьцьвярджае, што яго **людзі зьнішчылі 6 тыс. «большэвікув»**, каманьдзіру варта паверыць...

У дзеяньнях АК на Беларусі ёсьць адна асаблівасьць. Па-першае, сілы АК тут умоўна можна было падзяліць на «тутэйшыя» і «прышлыя». Саму Армію Краёву складалі ўзброеныя фарміраваньні розных палітычных сілаў — ад крайне нацыяналістычных да левацэнтрысцкіх. «Тутэйшых», маючых вопыт 1939-га году й не ўяўляючых на «крэсах» іншай палітыкі, апроч «санацыі», формула АК «вайна на два фронта — з немцамі і з бальшавікамі!» цалкам задавальняла. Як было паказана вышэй, яны часьцей ваявалі з бальшавікамі, чым з немцамі. На «прышлых» трэба спыніцца падрабязьней.

У верасьні 1940 году ў Варшаве шэраг падпольных патрыятычных арганізацый зьліліся ў партыю «Канфэдэрацыя Народу», пазьней узьнікла яе вайсковае адгалінаваньне «Канфэдэрацыя Збройна», а ў ліпені 1942 году ў Варшаве й навакольлях пачалі фарміравацца ўзброеныя групы корпуса «Удэжэне» («удар») пад камандаваньнем галоўнага камэнданта Баляслава Пясецкага. У пошуках палітычнай плятформы тэарэтыкі прыйшлі да ідэі г. зв. «усходнеэўрапэйскай імпэрыі» пад эгідай Польшчы (Беларусь, Украіна, Чэха-Славаччына, Вэнгрыя, Харватыя), як супрацьвагі Расеі і Германіі. Лёзунг «вайны на два фронта» у КН і «Удэжэня» трансфармаваўся ў **«вайну з немцамі пры нэйтралітэце з расейцамі»**, а таксама кіраўніцтва КН патрабавала ад сваіх сяброў не «стаяць са зброяй напагатове» ды чакаць паўстаньня (другі асноўны лёзунг АК — **аўт.**), а наадварот — актыўна дзейнічаць супраць акупанта. Пасьля доўгіх перамоваў з Галоўнай Камэндатурай АК 17 жніўня 1943 году гэнэрал Т. Камароўскі (псэўданім «Бур») выдаў загад, паводле якога «Удэжэне» ўключалася ў агульную структуру АК **пры захаваньні аўтаноміі ў справах палітычнай прапаганды**, а паколькі актыўнасьць «Удэжэня» на абшарах цэнтральнай Польшчы ГК АК лічыла несвоечасовай, атрадам «Удэжэня» была пастаўленая задача скрытна выйсьці **на правы бераг Нёмана** і там разгарнуць барацьбу супраць немцаў.

I УВК («удэжэнёвы батальон кадровы») меў перайсьці Буг і прыгатаваць базы, але ў Белавежскай Пушчы быў разьбіты ў кастрычніку 1942 году. II і III УБК абходзілі Пушчу з поўначы, але за Беластокам былі рассеяныя немцамі — трэба мець на ўвазе, што «батальён» быў толькі «ядром» з 40—60 чалавек. Больш пашчасьціла IV УБК — атрад здолеў перайсьці Нёман пад Гожай, але трапіў у засаду ля в. Стрыеўка каля воз. Белае, панёс цяжкія страты й адступіў. Дарэчы, нумары батальёнаў азначаюць парадак іх высылкі, гэта значыць, ацалеўшыя ў другім ці трэцім вярталіся на базу, уліваліся ў наступны «нумар» і г. д. Нарэшце, пасьля доўгай, бо аж да вясны 1943 году, падрыхтоўкі, прыгатаваньня ў лясах пад Друскенікамі базы «Старт-III» (дарэчы, пад началам таго ж Т. Зана, сп, «Борэк» — **аўт.**) і нават пляцоўкі для прыёма парашутных грузаў ад саюзьнікаў, вырушылі VI і VII батальёны — першы таксама панёс цяжкія страты на Аўгустоўскім канале і пад Азёрамі, другі ж скрытна выйшаў у раён дыспазыцыі Н. Двор—Васілішкі. **З VII-га і рэшткаў іншых батальёнаў быў сфармаваны VIII УБК пад камандаваньнем камэнданта Б. Пясецкага, сп. «Саблеўскі».**

Да таго часу сытуацыя ў Шчучынскім і Лідзкім паветах выглядала наступным чынам.

— Сустрэўшы атрад «Леха» (Юзэф Сьвіда,— **аўт.**), далей ішлі разам,— піша партызанка З. Кабыляньска ў «Запісках санітаркі».— Са зьдзіўленьнем глядзелі на тое, як «лехаўцы» паводзяць сябе на маршы. Ішлі днём, ня толькі не ўкрываючыся, але нават сьпяваючы ва ўсю моц, на кватэры займалі цэлыя вёскі, амаль не выстаўлялі варту. Маршы рабілі конна альбо на вазах. Мелі добрыя боты, добрыя мундуры, былі сытыя і самаўпэўненыя. У параўнаньні з імі мы выглядалі, як абарванцы. Але нягледзячы на наш жалосны выгляд, наперадзе ляцелі чуткі: «варшавякі» голыя і босыя, але маюць першаклясную зброю й біцца ўмеюць...

VIII УБК прайшоў па нямецкіх тылах не адну сотню кілямэтраў, а зброю здабываў у баёх, нападаючы нават на пастарункі на тэрыторыі «карэннай» Усходняй Прусіі!

Спачатку VIII УБК атрымаў загад заняць вёску Мацевічы над Нёманам. Аднойчы з боку Жалудка прагучалі стрэлы, а вартавы далажыў, што «до Немна ідом чэрвоні!» — немцы выцясьнілі якуюсь савецкую адзінку, да паўроты. «Саблеўскі» загадаў адступіць у лес і заняць абарону — калі пойдуць на нас, то пераб ´ем; калі ім трэба за Нёман праз брод, няхай ідуць. «Чырвоныя» пераправіліся. Пасьля чаго на чале свайго атраду зьявіўся Ч. Заёнчкоўскі (пс. «Рагнэр»), які літаральна, як сьведчыць З. Кабыляньска, накінуўся на «Саблеўскага»: — Навошта ты іх выпусьціў! Я іх заганяў на цябе!.. «Саблеўскі» адказаў, што яго людзі з «чырвонымі» не ваююць. Пасьля гэтага VIII УБК адвялі на поўнач ад дарогі Шчучын — Ліда, дзе савецкіх партызанаў не было, і даручылі «варшавякам» ваяваць з немцамі. Батальён «Саблеўскага» разьбіў калёну з 80 аўтамашын на шашы Ліда — Шчучын, зьнішчыў гарнізоны ў в. Дварышча, на ст. Кяна, у Суботніках і г. д. 1 ліпеня 1944 году «Саблеўскі» акружыў у Трабах батальён СС і разьбіў яго ўшчэнт, захапіўшы ў палон каманьдзіра і 152 падначаленых. Перад «маршэм на Вільно» VIII УБК налічваў 17 ахвіцэраў, 102 падхарунжых і 580 жаўнераў, усіх 699 чалавек; меў на ўзбраеньні гарматы, мінамёты, станкавыя кулямёты, чвэрць байцоў была з аўтаматычнай зброяй — усё здабытае ў баёх...

То значыць — абвінавачваньні АК у супрацоўніцтве з немцамі беспадстаўныя?!

А былі ж яшчэ напады на турмы і вызваленьне вязьняў у Лідзе і Пінску, буйныя апэрацыі ў Жалудку, Шчучыне, Скрыбаўцах, Ашмянах, Солах... І ўсё-такі гэта была дзіўная вайна.

***) Пачатак у №№ 33—35.**

Войска засьпявала па-беларуску

На пляцы маршыруе ўзвод у звычайнай шэрай савецкай форме, ды сьпявае па-беларуску! Партызанскую песьню, а потым — грунвальдзкую. Ці гэта ня сон? Не, гэта жаўнеры з Фолюша, з 6-й асобнай мэханізаванай брыгады. Яна ўтварылася ў Горадні ў жніўні 1992-га як першая ў Беларускім войску. «Пагоня» паведамляла пра гэта, а таксама — пра прысягу у гэтай першай беларускай брыгадзе.

Камандаваньне запрасіла нядаўна журналістаў, каб пазнаёміць з жыцьцём вайскоўцаў. Паказалі бадай усё: ад сталоўкі да вучэбнага бою, у якім былі ўжыты ўсе піратэхнічныя эфэкты. Двойчы была кава. З цестачкамі ў габінэце камандзіра брыгады палкоўніка Паўлоўскага, быў і сяброўскі полудзень. Карацей, усё гэта каштавала. Але выдаткі, безумоўна, апраўдаліся. Лейтматывам сустрэчы было наступнае пажаданьне: мы — вашае войска, таму цікаўцеся нашым жыцьцём, прыходзьце, пішыце пра нас.

■

Канешне, ператварыць савецкую армію ў беларускае войска надзвычай складана, калі толькі магчыма наогул. Супярэчнасьць моманта адлюстроўвае гэрб «Пагоня» з партрэтам Суворава побач. «Дзякуючы» гэнэралісімусу сваім часам была зьнішчана дзяржаўнасьць пад Пагоняй. Але праз 200 гадоў яна зноў адрадзілася. Што сёньня робіць побач з Пагоняй гэнэралісімус — незразумела. Вядома ж, зьмены ў войску былі б больш пасьлядоўнымі, каб наш урад ажыцьцяўляў нацыянальную палітыку, ад чаго ён, на жаль, вельмі адбрыкваецца.

Можна адчуць і зразумець стан афіцэраў часткі савецкай арміі, адцятай ад Расеі. Беларусаў сярод іх мала. Крыўда, абраза, бязсільле... Што яшчэ адчувалі й адчуваюць яны? А што адчуваем мы? Мы будзьма паважаць іх, калі яны стануць паважаць нас. Калі адмовіўся вярнуцца на Радзіму, трэба паважаць беларусаў і беларускую дзяржаву. Ня варта сплываць жоўцю, змагацца за аднаўленьне СССР, як робяць некаторыя. Я разумею, што ў афіцэра няма ранейшых пэрспэктываў паехаць у ГДР або на Камчатку. Але ўсё гэта не магло працягвацца бязконца. Аўганскай вайной ды жахлівай мілітарызацыяй СССР сам сабе падпісаў прысуд. Немагчыма было бязконца штогод вырабляць болей за ўвесь іншы сьвет танкаў, ядзерных боегаловак, атамных падводных лодак. Ніякая эканоміка, ніякі народ не змаглі б гэтага вытрымаць.

Спадары афіцэры! Служыце ў Беларускім войску на здароўе. Я спадзяюся, што яно будзе хоць крыху больш людзкім за савецкую армію, калі, канешне, адмовіцца ад яе традыцый і чужых гэнэралісімусаў, якія некалі катавалі беларускі народ. Калі хто ня хоча служыць, дык трэба звальняцца, ды перавучвацца, займацца прадпрымальніцтвам, напрыклад. Трэба жыць дружна й мірна, а не нагнятаць падазронасьць, напружаньне, не спрабаваць распаліць у нас нацыянальную канфрантацыю, да чаго ўсяляк імкнуцца прасавецкія чырвона-карычневыя сілы.

Ніхто ў нас не цікавіцца асабліва, хто ты па нацыянальнасьці. А ў беларускім пашпарце нават такога запісу ня будзе. Усе мы аднолькавыя грамадзяне Рэспублікі Беларусь, дык давайма ж умацоўваць яе разам, агульнымі высілкамі. Плюньце вы нарэшце на гэты славэтны СССР. Усе імпэрыі распадаюцца. Гэта — ўсеагульны закон. Ствараць новае, прыгожае — куды лепей, як сплываючы злобай спрабаваць рэанімаваць абы што.

■

Войска засьпявала па-беларуску. Хацелася б спадзявацца, што гэта не для паказухі.

На брыфінгу журналістам паведамілі, што камандзір 28-га корпусу (сядзіба якога ў Горадні) сп. Мальцаў хоць заўтра гатовы загаварыць па-беларуску, а прысутныя афіцэры — хоць праз тры хвіліны...

Журналісты даведаліся таксама, што найлепш валодаюць мовай прапаршчыкі, а не шэрагоўцы, як лічылася раней, таму апошнім таксама трэба наведваць заняткі й пісаць дыктоўкі.

С. А.

Кароль сказаў: «Цыц!». Што адкажуць лёкаі?

«Афіцэр павінен па-беларуску чытаць і перакладаць са слоўнікам»,— так сказаў міністр абароны Рэспублікі Беларусь гэнэрал-палкоўнік Казлоўскі на паседжаньні калегіі міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь, якое адбылося ў канцы жніўня г.г. Такім чынам, задача пастаўлена ў лепшых традыцыях камуністычных часоў. Гэта пры бальшавіках бальшыня нашых людзей у шматлікіх анкетах на пытаньне, якой замежнай мовай валодаеце, адказвалі, напрыклад,— ангельскай, чытаю і перакладаю са слоўнікам. Часьцей за ўсё гэта азначала веданьне некалькіх слоў з тае мовы.

А зараз на гэты ўзровень ведаў беларускай мовы арыентуе й наш міністр сваіх падначаленых. А калі ўзгадаць, то ўжо тры гады мінула, як быў прыняты Закон аб мовах.

Спадар Казлоўскі, напэўна, такі падыход успрымае, як той самы плаўны пераход на беларускую мову, які дэкляраваны ў Законе Рэспублікі Беларусь аб Узброеных сілах. Што ж, плаўней ужо не бывае.

У дадатак да гэтага, аналізуючы даклад намесьніка начальніка ўправы выхаваўчай работы палкоўніка Бакуна «Аб стане вывучэньня беларускай мовы ў войску», у якім адзначалася наяўнасьць цэлых падраздзяленьняў, якія могуць хоць сёньня цалкам перайсьці на беларускую мову, міністр абароны папярэдзіў, што тут «нельзя допустить перегибов», а актыўнасьць камандзіраў гэтых падраздзяленьняў трэба прыпыніць. Хай будуць, як усе, «чытаюць і перакладаюць са слоўнікам».

Такія вось варункі ў нашым вайсковым каралеўстве. Кароль сказаў: «Цыц!». Што адкажуць лёкаі?

Усяслаў ВОЙНІЧ.

Выгодны падарунак

Лішкі зброі й вайсковай тэхнікі з арсэналу Чэшскай рэспублікі коштам 2 мільёны крон будуць перададзены ў якасьці дапамогі летувіскаму войску. Такое рашэньне прыняў урад Чэхіі. Як сказаў намесьнік старшыні габінэта міністраў Ю. Люкс, гэта у асноўным вайсковая тэхніка, якую намечана ліквідаваць. Справа ў тым, што яе зьнішчэньне абыйдзецца шмат даражэй, чым дастаўка ў Летуву.

(«Голос Литвы»).

ПАДАРОЖЖЫ

Алесь АСТРАЎЦОЎ

На карнавал у каралеўскую краіну, дзе на палях расьце ячмень

ЧАСТКА ВОСЬМАЯ: «КАРНАВАЛ»

1. П ´яны, як швэд

У першы дзень перад кожным стаяць толькі дзьве задачы: першая — надзець карнавальны строй, другая — напіцца. Зыходзячы з таго, як хто гэта робіць, можна вызначыць нацыянальную прыналежнасьць. Напрыклад, немцы — усе ў скураных нагавіцах, сьцягнутых збоку матузком, і з пляшкай піва ў руках. Швэд у кожнай руцэ трымае па пляшцы ліквору. Гэта — самыя моцныя напоі, якія ўжываюць у Скандынавіі. У Даніі кажуць: п ´яны, як швэд. На галовах яны носяць рагатыя шлемы вікінгаў. Толькі адзін рог загнуты ўверх, а другі — уніз.

2. Гандаль

На фэстывалі будуюцца цэлыя гандлёвыя вуліцы. Гандлююць карнавальнай атрыбутыкай. Тут ёсьць усё, ад афрыканскіх капялюшыкаў з вісюлькамі (іх прадаюць сапраўдныя чорнаскурыя тубыльцы), да розных аўстралійскіх бранзалетаў (іх прадаюць абарыгены). Ёсьць і польскія «сатанінскія» бляхі з танных мэталаў. Ёсьць ідыёцкія цыліндры й калпакі для блазнаў, выробленыя з рознакаляровага штучнаа футра. Ёсьць аўтэнтычныя каўбойскія боты й капялюшы. Ёсьць рознакаляровыя, пакрытыя плямамі сукенкі й майкі. Ёсьць клясныя скураныя пасы. Ёсьць акуляры, самых неверагодных формаў і расфарбовак. Ёсьць падробкі пад срэбра. Ёсьць цудоўныя ювэлірныя вырабы ручной працы. Ёсьць стаптаныя вайсковыя боты, якія выстаўляюцца адразу параў па сто (цэлую роту разбулі!). Усе боты чамусьці сорак апошняга памеру. Ёсьць распісаныя мастакамі майкі (рарытэт!). Ёсьць паношаныя скураныя курткі.

Хто ня мае «прыстойнай» апраткі, альбо ў яго не хапае грошай (усё каштуе дорага), пачынае рэзаць на сабе джынсы й рваць кашулю. Такая ўжо тут пануе мода.

3. Душ

На тэрыторыі лягера ёсьць душавыя. У іх няма толькі дзьвярэй. Першы дзень імі ніхто ня карыстаецца.

4. Іхнія «норавы»

Гэта — тусоўка. Людзі цэлы дзень цягаюцца ад адной піўной яткі да другой, ад адной канцэртнай пляцоўкі да іншай. Зьнікаюць мужчынскія чэргі ў прыбіральні — яны пачынаюць хадзіць спраўляць патрэбу пад платы, хаця гэта даволі сымбалічная назва, бо амаль усе яны — з мэталёвай сеткі. Пад вечар пад платамі можна заўважыць і кабетаў, бо вакол прыбіральняў зьвўляюцца разьлюўныя калюжыны, да іх проста не падыйсьці. Час ад часу вакол іх зьяўляюцца хлопцы з судзейскімі сьвісткамі. Хочаш-ня хочаш, але зьбіраецца натоўп.

Там-сям на зямлі валяюцца «мёртвыя» целы.

5. Так!

Першыя дні на ўсе пытаньні, якія патрабавалі сцьвярджальнага адказу, мы па інэрцыі казалі: «Так!» Будзь гэта мэнэджэр сцэны, альбо людзі з пэрсаналу абслугі, яны вельмі зьдзіўлена паглядалі ў наш бок. Потым Міхель растлумачыў, што «так» — па-дацкаму «дзякуй».

6. Высяленьне

Паводле кантакту гатэль для нас аплочваўся толькі за два дні. Наступнай раніцой мы сабралі рэчы й зьбіраліся да маці Міхеля, што выклікала зьдзіўленьне ў адміністрацыі вучэльні, у якой мы жылі. Калі мы растлумачылі ім, у чым сэнс, яны адказалі, што іх ня цікавіць наш кантракт і вярнулі нам ключы ад пакояў.

7. Замест гарэлкі

Калі мы куплялі піва ў горадзе, звычайна выбіралі па моцы, шчыльнасьці й кошту. Аднойчы мы знайшлі, як нам падалося, ідэальны варыянт. Піва было таннае, 9,6 градуса плюс дваццаць пяць працэнтаў. Да нашага зьдзіўленьня, з чатырох пляшак мы ўпіліся так, як быццам выпілі па паўтары пляшкі гарэлкі. Аказваецца, у Даніі яго п ´юць толькі алкаголікі.

8. Тэатр

Па полі ехалі разьбітыя «Жыгулі», у якіх сядзела чатырох голых мужчынаў у гумавых шапачках на галовах. Ззаду ішоў з рогатам натоўп і махаўся ім на багажнік.

Гэта было канцэптуальнае выступленьне галяндскага тэатру «Крысьтыянсанд кунст каманда».

9. Пратэст

Пад час выступленьня «Мотархэд» на службовую тэрыторыю ламілася голая пара з мэтай зрабіць афіцыйную заяву ў прэсцэнтры. Іх ня пусьцілі. Заўважыўшы, што на іх ніхто не зьвяртае ўвагі, яны апрануліся й пайшлі на канцэрт.

10. Немцы

У немцаў жудасная аксэлерацыя. Яны ўсе пад два мэтры ростам. Калі яны напіваюцца, дык абавязкова гучна рагочуць. Сустрэўшы такога ў натоўпе, ты ўпэўнены, што ён цябе штурхне. Але ён выгінаецца ўсім целам і няпэўным крокам абмінае цябе. Калі ўсё ж такі дакрануўся локцем, засаромлена мармыча: «Сор!»

Такое здаралася не адзін раз. Камэнтары нашых: «У нас бы даўно парэзалі адзін аднаго!»

11. Панкі

Кожны панк — «твор» мадэрновага мастацтва. Такіх неверагодных «іракезаў» самых невераемных расфарбовак, ды ў такой колькасьці (іх — тысячы) не сасьніш у самым жахлівым сьне. Увесь твар, вушы абавязкова са срэбнымі кольцамі. Кабеты ўтыркаюць іх і ў свае саскі. Рукі, ногі, сьпіна пакрытыя, нібы ў мэталёвага вожыка, тачонымі сталёвымі шыпамі.

Гэта адзіная групоўка людзей на фэстывалі, хто паводзіў сябе досыць агрэсіўна.

12. Паліцыя

Нам сустракаліся вельмі рэдкія патрулі ў натоўпе. Яны ходзяць па двое, у парадным форме, бяззбройныя. Толькі «гокі-токі».

13. Анёлы

Гэта — барадатыя пяцідзесяцігадовыя дзядзькі, зашытыя ў скуру (на адзеньні сустракаюцца нават элемэнты рыцарскіх латаў), на жудасных чорных матацыклах. Іхнія «монстры» маюць па дзьве фары й чатырохцыліндровыя У-падобныя рухавікі.

Яны нічога ня робяць, папросту цэлымі днямі адлежваюцца каля сваіх «коней».

14. «Хэш»

Яго рэзкі пах б ´е ў нос амаль на кожным кроку. «Хэш» — скарочаная назва. У Саюзе яго называюць «гашыш».

15. Парк

Кожную ноч тэрыторыю спрабуюць ачысьціць добраахвотнікі, узброеныя адмысловымі дворнікамі «дзідамі». Але гэта мае мала сэнсу. Пад канец фэстывалю ўся тэрыторыя спрэс усыпана ламанымі пластмасавымі келіхамі. Шпацыруеш па іх, як па восеньскім парку.

16. Нібы ў заапарку

Апошні дзень — нядзеля. У гэты дзень людзям, старэйшым за пяцьдзесят пяць гадоў, уваход на фэстываль бясплатны. Ад самага ранку сюды сыходзяцца й зьязджаюцца сівыя старушкі з мініятурнымі тэатральнымі кайстрачкамі. Пад рукі яны трымаюць сваіх сівых суженцаў. Разам яны з добразычлівымі ўсьмешкамі разглядаюць усё гэта пабоішча й мілуюцца з таго, як адпачываюць іхнія дзеці й унукі.

17. Выпадковыя сустрэчы

Праз пару дзён у Капэнгагэне я выпадкова сустракаў знаёмых фэстывальшчыкаў. Усе яны былі памытыя, прыстойна апранутыя, добра адпачыўшыя. На фэстывалі яны хадзілі заўсёды нападпітку й нямытыя.

18. Кар ´ера

Мы пабывалі, з пункту гледжаньня былых ідэалагічных ворганаў, у самым пекле заходняга ладу жыцьця. Каб гэта адбылося некалькі гадоў таму, уражаньняў мне б, мабыць, хапіла, каб да старасьці абуралa крытыкаваць загніваньне заходняга грамадзтва. Я б мог нават на гэтым абараніць дысэртацыю й дабрацца да самага камсамольскага ЦК...

(Працяг будзе).

Тры экспэдыцыі да Жыткавічаў

Нядаўна лекары гарадзенскага аб ´яднаньня «Дзеці ў бядзе» скончылі сваю трэцюю па ліку навукова-даследчую экспэдыцыю па Жыткавіцкім раёне Гомельскай вобласьці. Лекары абсьледавалі некалькі тысяч мясцовых дзетак й прыйшлі да высновы, што ў многіх з абсьледаваных ёсьць адхіленьні, выкліканыя сталым узьдзеяньнем на арганізм павышанага ўзроўню радыёфону. Фактычна ў кожнага чацьвёртага абсьледаванага выяўлена павялічаная ў памерах шчытавідная залоза, таксама паніжаны ўзровень у крыві гэмаглабіна.

Спэцыялістамі аб ´яднаньня распрацавана навуковая праграма прафіляктычных дзеяньняў. Галоўнымі парадамі зьяўляюцца высокавітамінае харчаваньне і штогодняе аздараўленьне дзетак ў чыстых зонах.

Г. У.

Ісус Хрыстос прыйшоў на зямлю, каб аб ´яднаць усіх нас у любові да хрысьціянскай веры

Архібіскуп Беластоцкі Станіслаў Шымэцкі 29.08.93 г., адказваючы на пытаньні карэспандэнта польскага штотыднёвіка «Gość niedzielny» («Госьць нядзельны»), у сваіх выказваньнях кранууўся гісторыі ўзьнікненьня праваслаўнай веры і самых праваслаўных вернікаў — беларусаў на Беласточчыне.

Згодна высноў, гэрарха, **усе праваслаўныя вернікі а таксама беларусы іншых канфесій — гэта нашчадкі расейцаў, прывезеных сюды некалькі вякоў таму царскімі ўладамі на ўзамен вывезеных да Сібіры палякаў.**

Ой, ці ж так! Гісторыя мае зусім супрацьлеглыя доказы. Але вернемся да выказваньняў Архібіскупа. Ён і яго памагатыя — Біскуп Эдвард Азароўскі і ксёндз Станіслаў Пятроўскі — сьцьвярджаюць, што толькі ў 1989 годзе ў выніку вядомых вонкавых інтрыгаў некаторыя з жыхароў Беластоцкага краю пачалі называць сябе беларусамі. І далей болей, высокастаўленыя«служкі божыя» як бы між іншым канстатуюць, што, нягледзячы на тое, **ці была тут царская ўлада, ці ўлада камуністых, праваслаўнае насельніцтва самага ўсходняга ваяводзтва заставалася маскоўскай агентурай.** Згодна высновам гэрархаў, польскае насельніцтва й сама польскасьць апынуліся пад пагрозай (якой, выступаючы не ўдакладняюць). У сваіх выказваньнях Архібіскуп абвінавачвае і польскі ўрад, які да гэтай небясьпечнай польскасьці справы ставіўся абыякава. Таксама ў здрадзе інтарэсаў польскай грамадзкасьці ўлічана тагачасная мясцовая і цэнтральная прэса.

Нагаварыўшыся ўволю і ўсьцешыўшы сваё самалюбства, напрыканцы гутаркі гэрархі выдалі яшчэ, як кажуць, адзін пэрл, што бараніць польскасьць і хрысьціянства на Беласточчыне даводзілася толькі Каталіцкаму касьцёлу.

Вось такія заявы высокіх духоўных саноўнікаў. Вядома ж такія выступы не застаюцца незаўважанымі тымі, хто лічыць сябе сапраўдным беларусам і грамадзянінам Польшчы. З такой нагоды патрыятычныя беларусы зьвярнуліся праз газэту «Ніва» з адкрытым лістом да яго Экзэстыленцыі — Архібіскупа Беластоцкага Станіслава Шымэцкага. Каб зэканоміць газэтную паперу, спынімся на некаторых найбольш цікавых месцах гэтага ліста.

«Экзэстыленцыя» — гэта не XVII стагоддзе, і такія заявы ня жарты, але, на жаль, дзякуючы такім праваканцыйным заявам, здараецца так, што нечакана гараць нашы сьвятыя храмы. Тым самым вынішчаюцца цэлыя пласты мясцовай беларускай культуры. Бо менавіта напружанасьць у нашым Беластоцкім краі — гэта спосаб мысьленьня пэўных палітычных колаў, пэўных людзей, якія маюць вялізарны ўплыў на мясцовую палітыку. Цяжка ў гэтых словах адшукаць адрабіну пашаны да іншых народаў ці веравызнаньняў. Але прачытаўшы гэткае інтэрв ´ю, нам вядома, адкуль выплывае гэты выток нянавісьці і ненармальнасьці суадносін тутэйшых палякаў з карэннымі жыхарамі краю — беларусамі. Шкада, што тыя, хто павінен выконваць запавет Божы — ненашкодзь і не забі,— сваімі дзеяньнямі падштурхоўваюць да становішча шавіністычнай адурманенасьці, бо Ісус Хрыстос прыйшоў на зямлю, каб аб ´яднаць усіх нас ў любові да Веры ў Бога і хрысьціянства. Але Архібіскупу, як кажуць, гэта да лямпачкі, бо ў яго вучэньнях паствы свае падыходы да веры й хрысьціянства ўвогуле. Толькі ён можа вызначыць, хто можа быць на сёньня сапраўдным хрысьціянінам. Але годзе ўжо зьдзекаў, на календары 1993 год».

Міра ЛУКША.
Беласток.

Каталіцкая духоўная эпархія шукае спонсараў, зацікаўленых у аднове помніка дойлідзтва — касьцёла кальвіністаў у мястэчку Іўе. Сродкі дасылаць на адрас Гарадзенскай духоўнай эпархіі з допісам — на адбудову касьцёла ў Іўі, ці на рахунак Іўеўскага філіяла ВалАграпрамбанку р-р 701702 таксама з допісам — на адбудову касьцёла кальвіністаў у Іўі.

22, ПОНЕДЕЛЬНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

9.05, 21.35. Пад купалам сусвету. **9.15.** «Пушча». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі. **11.25.** Тэлевізійны акцёрскі клуб. **12.25.** Тэлефільмы. **12.55.** І дапаможа нам музыка... Перадача 1-я. **13.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **13.40.** Да 50-годдзя вызвалення Беларусі ад фашысцкіх захопнікаў. Дакументальны фільм «Брэсцкая крэпасць». **14.35.** «Брава, Альбер Лаліш». Маст. фільм. **16.10.** Мультфільмы. **16.35.** Тэлебачанне — школе. Мая Радзіма — Беларусь. 4-ы клас. **16.55.** «Пара нам пра оперу». Музычны фільм. **17.55.** З чаго пачынаецца «Натхненне». **18.35.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **18.50.** Веснік гарсавета. (Гр.). **19.10.** «Партрэт на фоне часу». **19.40.** Што на свеце пачуваецца... **20.35.** Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** Спартыўны тэлекур'ер. **22.10.** «Фенікс». Маст. фільм (Аўстралія). 5-я серыя. **23.10.** НІКа. **23.25.** «Агонь у начы...». Гітарская песня Ю. Бельскага. **00.10.** Штовечар — анекдот.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Посмотри, послушай... **8.40.** Премьера телесериала «Мелочи жизни». 24-я серия. **9.10.** Что? Где? Когда? **10.20.** Тема. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20, 17.25.** Гол. **11.50.** ТПО «Астра» представляет... Премьера документального фильма «Достучаться до сердца»... Фильм первый. **14.25.** Телемикст. **15.10.** Премьера телефильма «Музыкальный прогноз». 4-я серия. **15.40.** Мультфильм. **15.50.** Ассоциация детского телевидения представляет: Шесть из шести. **16.20.** Звездный час. **17.45.** Документы и судьбы. **17.50.** Погода. **17.55.** Театр+ТВ. **18.45.** Час избирателя. **19.45.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** «Мелочи жизни». 24-я серия. **21.15.** «Новая студия» представляет... **00.10.** Пресс-экспресс.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Требуются... Требуются... **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Утренний концерт. **8.15.** Совершенно секретно. **9.10.** Устами младенца. **9.40.** Пилигрим. **10.30.** «Ностальжи» — музыка всех поколений. **11.00.** «Неоконченная пьеса для механического пианино». Худ. фильм. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** «Мария, Мирабелла». Худ. фильм. **14.30.** Рек-тайм. **15.00.** Бизнес в России. **15.30.** Там-там новости. **16.00.** Трансросэфир. **16.45.** Телегазета. **16.50.** Спасение 911. **17.45.** Россия. Федеральное собрание. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Художественный фильм «Погоня». **20.20.** Хроно. **20.50.** «Дыра». Мультфильм для взрослых. **21.00.** Без ретуши. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** «Джон Фицджералд Кеннеди».Документальная программа Си-Би-Эс. **23.35.** Частная коллекция.

ПОЛЬША-I

16.55. Программа на вечер. **17.05.** Программа для подростков. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Квант. **18.40.** Домашний юрист. **18.55.** Программа на вечер. **19.05.** Комедийный сериал пр-ва США. **19.30.** Литературный ежемесячник. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Прямо из Бельведера. **21.20.** Телетеатр. **23.00.** Миниатюры. **23.05.** Репортаж. **23.35.** Лексикон польской развлекательной музыки. **00.00.** Новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.** Музыкальная программа. **00.45.** «Пурпурный цвет». Фильм пр-ва США.

ПОЛЬША-II

19.00. Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** Документальный фильм. **21.00.** «Молнии». Сериал пр-ва США. **21.20.** Автожурнал. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Репортеры двойки представляют. **23.05.** «Инспектор Морсе». Фильм пр-ва Англии. **00.45.** Документальный фильм. **01.00.** Панорама. **01.10.** Музыкальная программа. **01.35.** Ночь и стресс. **01.50.** «Молнии». Сериал пр-ва США.

23, ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25, 10.20.** Тэлефільм. **8.55.** Тэлевізійная дошка аб'яў. **9.00.** Тэлебачанне — школе. Мая радзіма Беларусь. 8-ы клас. **9.20.** «Фенікс». Маст. фільм. 5-я серыя. **11.20.** «Порах». Маст. фільм. **12.55.** «І дапаможа нам музыка...». Перадача 2-я. **13.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **13.40.** Фільм-канцэрт. **14.10.** «Казка аб цудоўнай Айсулу». Маст. фільм. **15.25.** «Нов і К»-топ-10. **16.25.** Тэлебіржа. **16.35.** Прыродазнаўства. 3-ці клас. **16.55.** Прэм'еры кіно. (Гр.). **17.45.** Мультфільм. **18.00.** Хто вы, доктар Сайкоў? **18.25.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **18.35.** Ці далёка выйсце з крызісу? (Гр.). **18.50.** Лідская панарама. (Гр.). **19.10.** Стоп-кадр. **19.30.** «Карамболь». Ток-шоу з удзелам журналіста Ю. Шчакачыхіна. **20.05.** Мост. **20.35.** Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Салодкі ручай». Тэлесерыял. **22.10.** На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — НІКа; Воднае пола. Адкрыты чэмпіянат Расіі. «Прыор» (Мінск) — «Сінтэз» (Казань); «Штовечар — анекдот».

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00, 23.15. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **6.45.** Час избирателя. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Домисолька. **8.40.** Премьера худ. телефильма «Просто Мария» (Мексика). **9.30.** Мультфильм. **9.40.** Человек и закон. **10.10.** Наш музыкальный клуб. **10.50.** Пресс-экспресс. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** «Возвращение в Эдем». Худ. телефильм. 5-я серия. **12.10.** ТПО «Астра» представляет... Премьера документального фильма «Достучаться до сердца». Фильм второй. **14.25.** Деловой вестник. **14.40.** Мир денег Адама Смита. **15.10.** Блокнот. **15.15.** Дело. **15.25.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина». **15.50.** Наш музыкальный клуб. **16.30.** Давайте вспомним об открытии музея «Аксайская таможня». **16.50.** Технодром. **17.25.** Эхо российского выбора. **17.45.** Документы и судьбы. **17.55.** «Просто Мария». **18.45.** Час избирателя. **19.45.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** «Мелочи жизни». 25-я серия. **21.15.** Кинопанорама. **22.25.** За Кремлевской стеной. **23.25.** Помоги себе сам. **23.55.** Рок-н-ролл ТВ. **00.45.** Пресс-экспресс.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00. Россия. Федеральное собрание. **7.00, 13.00, 19.00, 22.00.** Вести. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Без ретуши. **11.05.** «Три дня без приговора». Художественный фильм. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** «Мария, Мирабелла. Транзисторию». Худ. фильм. **14.35.** «Военная тайна банка. **14.50.** Премьера документального фильма «Наш день». **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Сказки для родителей. **17.30.** Этот человек Шарль де Голль. **17.45.** Россия. Федеральное собрание. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Премьера худ. телефильма «Санта-Барбара». 246-я серия. **20.15.** Площадь искусств. **21.00.** Отечество мое. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Антреприза. **23.05.** Парадоксальная Америка. **23.35.** Музыкальный экзамен.

ПОЛЬША-I

18.20. Сенсации XX века. **18.40.** 100 лет кино. **19.05.** «Марфи Браун». Сериал пр-ва США. **19.30.** Чрезвычайный пересмотр. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Сейсмограф. **21.25.** «Взломщица». Комедия пр-ва США. **23.10.** Взято из жизни. **23.40.** Что нового? **00.00.** Вечерние новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.** Музыкальная программа. **00.30.** Необычные биографии. **01.10.** После полуночи. **01.55.** Программа французского телевидения.

ПОЛЬША-II

17.05. Спортивная студия. **17.15.** Тележурнал. **17.45.** Отчизна. **18.10.** Католическая программа. **18.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** Документальный фильм. **20.45.** Концерт. **22.00.** Панорама. **22.30.**Продолжение концерта. **23.50.** «Повесть Росендо Юарежа». Фильм пр-ва Испании. **00.45.** Фестиваль операторов Торунь-93. **01.00.** Панорама. **01.05.** «Золотые годы». Сериал пр-ва США.

24, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Тэлефільм. **9.00.** Прыродазнаўства. 3-ці клас. **9.20.** «Салодкі ручай». Тэлесерыял. **9.45, 11.55, 15.00.** Фільм-канцэрт. **10.15.** Тэлевізійны дом кіно. **11.05.** «Канва жыцця». Навукова-папулярны фільм. **12.20.** «Свая бацькаўшчына». Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі імя Якуба Коласа Вячаслаў Адамчык. **13.05.** «І дапаможа нам музыка...». Перадача 3-я. **13.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **13.40.** «Сустрэча». Маст. фільм. **15.30.** «Працістаянне». Маст. фільм. 1-я серыя. **16.40.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **16.50.** «Гарадніца». Літаратурна-мастацкая праграма. (Гр.). **18.00.** Прафсаюзы ў нашым жыцці. (Гр.). **18.15.** Абласныя навіны (Гомель). **18.25.** Навіны Бі-бі-сі. **19.00.** Адкрыццё міжнароднага фестывалю сучаснай харэаграфіі. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — «Белыя ночы». Маст. фільм; НІКа; Воднае пола. Адкрыты чэмпіянат Расіі. «Прыор» (Мінск) — «Спартак» (Валгаград); Штовечар-анекдот...

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Сорока. **8.40.** Мультфильм. **8.50.** Премьера худ. телефильма «Просто Мария». **9.40.** Торговый мост. **10.10.** Ассоциация детского телевидения представляет: Шесть из шести. **10.50, 1.25.** Пресс-экспресс. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** «Возвращение в Эдем». Худ. фильм. 6-я серия. **12.10.** ТПО «Астра» представляет... премьера документального фильма «Достучаться до сердца»... Фильм третий. **14.25.** Телемикст. **15.10.** Блокнот. **15.15.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина». **15.40.** Время-Ч. **16.20.** Премьера мультфильма «Летающий дом». 23-я серия. **16.50.** Технодром. **17.25.** В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». **17.55.** «Просто Мария». **18.45.** Час избирателя. **19.45.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** Русский мир. **21.20.** Футбол. Лига чемпионов. «Монако» (Франция) — «Спартак» (Москва). **00.25.** МТУ.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 17.45. Россия. Федеральное собрание. **7.00, 13.00, 19.00, 22.00.** Вести. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Параллели. **8.15.** Отечество мое. **9.10.** Мульти-пульти. **9.20.** Наш сад. **9.50.** Музыкальный экзамен. **10.50.** Художественный телефильм. «Санта-Барбара». 246-я серия. **11.40.** Экзотика. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Премьера телеэкрана. «Холод». **14.40.** Здоровье. **15.10.** Сигнал. **15.25.** Там-там новости. **15.40.** Студия «Рост». **16.10.** Трансросэфир. **16.55.** Русская виза. **17.25.** Я — лидер. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Санта-Барбара». 247-я серия. **20.15.** L-клуб. **21.05.** Уходящая натура. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35** «Ностальжи» — музыка всех поколений. **23.05.** Экран криминальных сообщений. **23.15.** «Клиника». Спектакль-анекдот. **23.55.** Музыка Санкт-Петербурга.

ПОЛЬША-I

13.00. Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Для молодежи. **14.30.** Английский язык в экономике. **14.40.** Орфография. **15.00.** Быть артистом. **15.25.** Адам Аснык. **16.05.** Повести гнома. **16.20.** Портреты современной польской прозы. **16.50.** Какая школа? **16.55.** Программа дня. **17.05.** Программа для молодежи. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Экологический журнал. **18.40.** Культурно-публицистическая программа. **19.05.** «Сумасшедшие записки». Сериал пр-ва США. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.25.** Спортивная студия. **23.15.** Публицистическая программа. **00.00.** Новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.** Музыкальная программа. **00.30.** «Гомер и Эдди». Фильм пр-ва США. **02.05.** Ночное чувство без бутылки.

ПОЛЬША-II

17.00. Панорама. **17.05.** Тележурнал. **17.20.** Животные вокруг нас. **17.50.** Розыгрыш лото. **17.55.** Публицистическая программа. **18.15.** Экологическая программа. **18.30.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** История пана Тадеуша. **20.20.** Документальный фильм. **21.00.** «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. **22.00.** Панорама. **22.30.** Экспресс репортеров. **23.05.** Малый экран. **23.35.** Артистическая программа. **00.20.** Удар искусства. **00.45.** Культурно-публицистическая программа. **01.00.** Панорама. **01.05.** Развлекательная программа.

25, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25, 11.05.** «Дзядзечкаў сон». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі. **10.15.** Тэлефільм. **13.00.** Палесся мілае дзіця. **13.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **13.40.** Талінскі заапарк. **14.20.** «Процістаянне». Маст. фільм. 2-я серыя. **16.20.** Для школьнікаў «Бардаўскі круг». **17.10.** Тэлебіржа. **17.20.** Геаграфія Беларусі. 9-ы клас. **17.50.** «Надзея». Пра чалавечнасць, спачуванне і міласэрнасць. (Гр.). **18.25.** Навіны Бі-бі-сі. **19.00.** Абласныя навіны (Гр.). **19.10.** Зачытайце маё пісьмо... **19.15.** Здароўе. **19.45.** Пазіцыя ўрада. Актуальнае інтэрв'ю. **20.00.** Лаўрэат Міжнароднага фестывалю тэлевізійных праграм і фільмаў. «Сава Мінервы прыручана». **20.25.** «Бедзяржстрах» прапануе. **20.35.** Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Салодкі ручай». Тэлесерыял. **22.10.** На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — НІКа; Воднае пола. Адкрыты чэмпіянат Расіі. «Прыор» (Мінск) — «СК ЧЧФ» (Севастопаль); Штовечар — анекдот...

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **6.45.** Час избирателя. **7.45, 18.45.** Фирма гарантирует. **8.20, 13.50.** Мультфильм. **8.35,** Премьера худ. телефильма «Просто Мария». **9.25.** В мире животных (с сурдопереводом). **10.05, 16.35.** ... До 16 и старше. **10.50, 24.00.** Пресс-экспресс. **11.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** «Возвращение в Эдем». Худ. фильм. 7-я серия. **12.10.** Футбол. Лига чемпионов. **14.00.** Новости (с сурдопереводом). **14.25.** Телемикст. **15.10.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина». **15.35.** Музограф. **15.55.** Это вы можете. **17.45.** Документы и судьбы. **17.55.** «Просто Мария». **19.45.** Спокойной ночи, малыши! **20.00.** Новости. **20.45.** Лотто «Миллион». **21.15.** Премьера худ. телефильма «Твин Пикс». 7-я серия (США). **22.10.** Музыка в эфире.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 17.45. Россия. Федеральное собрание. **7.00, 13.00, 19.00, 22.00.** Вести. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Поехали. **8.10.** Уходящая натура. **9.05.** Утренний концерт. **9.20.** Золотая шпора. **9.50.** Параллели. **10.10.** Жизнь без жестокости. **10.55.** Худ. телефильм «Санта-Барбара». 247-я серия. **11.45.** Студия «Сатирикон». **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Спасение 911. **14.20.** Музыка крупным планом. **15.10.** Телегазета. **15.15.** Мульти-пульти. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.10.** Кстово — город мирового самбо. **16.55.** Человек дела. **17.25.** Я — лидер. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Санта-Барбара». 248-я серия. **20.20.** Экран криминальных сообщений. **20.30.** Рек-тайм. **21.00, 22.35.** Тихий дом. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Арт-обстрел.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.30.** Дошкольники дома. **10.55.** Поговорим о детях. **11.05.** «Полицейские из Майями». Сериал пр-ва США. **12.00.** Четверть часа на экране. **12.15.** Развлекательная программа. **12.40.** Программа о малышах. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Для молодежи. **14.30.** Образовательное телевидение. **14.35.** Вселенная нашего тела. **15.25.** Мы живем в Польше. **15.40.** Животные мира. **16.10.** Тележурнал. **16.15.** Робинзоны. **16.40.** Как быть молодым. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Для молодежи. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Телетурнир. **18.45.** Рапорт. **19.05.** Документальный сериал. **19.30.** Католический журнал. **20.00.** Музыкальный ящик. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Правительственный журнал. **21.20.** «Полицейские из Майями». Сериал пр-ва США. **22.15.** Только в первой программе. **23.00.** С огурцом по стране. **23.25.** Пегас. **00.00.** Хозяйственные новости. **00.20.** Горячая линия. **00.30.** Музыкальная программа. **00.35.** «Бархатная революция». Документальный фильм. **01.40.** Это люблю.

ПОЛЬША-II

8.30.Панорама. **8.35.** Развлекательная программа. **9.10.** Местная программа. **9.40.** «Кот в сапогах». Мультфильм. **10.05.** Студия второй программы. **10.15.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.40.** Мир женщин. **11.05.** Документальный сериал. **11.35.** Фильм на французском языке. **12.00.** Панорама. **12.05.** Культурно-публицистическая программа. **13.00.** Документальный фильм. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Проба сил». Фильм пр-ва Англии. **15.20.** Культурно-публицистическая программа. **16.20.** Приветствие. **16.35.** «Кот в сапогах». Мультфильм. **17.00.** Панорама. **17.05.** Спортивная студия. **17.35.** Мой малый мир. **17.55.** В тени Кремля. **18.30.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** Документальный фильм. **21.00.** Концерт. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Декалог. **23.15.** «Прием». Фильм пр-ва Франции. **00.10.** Театральная студия. **01.00.** Панорама. **01.05.** Театральная студия. **02.25.** «Отель «У рая». Фильм пр-ва Англии.

26, ПЯТНИЦА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25, 15.00.** Тэлефільм. **8.55.** Тэлевізійная дошка аб'яў. **9.00.** Геаграфія Беларусі. 9-ы клас. **9.30.** «Салодкі ручай»... Тэлесерыял. **9.55.** Балет Ігара Майсеева. **11.00.** Пазіцыя ўрада. Актуальнае інтэрвью. **11.15.** Кампазітары Беларусі. **12.30.** Лясная сімфонія. **13.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **13.40.** Кінанастальгія. «Музычная гісторыя». **15.40.** «Процістаянне». Маст. фільм. 3-я серыя. **16.50.** Публіцыстычна-інфармацыйны відэаканал для падлеткаў. **17.40.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **17.50.** «Толькі па пятніцах». Інфармацыйна-публіцыстычная праграма. (Гр.). **18.50.** Размова з нагоды. (Гр.). **19.10.** «Эпіцэнтр». Крэдытна-фінансавая палітыка: праблемы і вырашэнні. **19.55.** Слухаючы Моцарта. **20.35.** Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — «Сем крыкаў ў акіяне». Маст. фільм; НІКа; Штовечар-анекдот...

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00, 23.15. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **6.45, 18.45.** Час избирателя. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Фильм-детям. «Звездочка и куланенок». **9.05, 15.10.** Олеся и компания. **9.35.** Мелодии и ритмы Бурятии. **10.00.** Клуб путешественников (с сурдопереводом). **10.50, 02.25.** Пресс-экспресс. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20, 18.15.** Америка с М. Таратутой. **11.50.** Русский мир. **12.25.** Прийти и выстоять. **13.15.** Мультфильм. **13.35.** Премьера научно-популярного фильма «Имена на карте. Путь к Сахалину». **14.25.** Бридж. **14.50.** Бизнес-клсс. **15.05.** Блокнот. **15.40.** 50x50.16. 50. Азбука собственника. **17.20.** Эхо российского выбора. **17.40.** Человек и закон. **19.45.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** Поле чудес. **21.45.** Премьера худ. телефильма «Твин Пикс». 8-я серия. **22.40.** Человек недели. **23.25.** Музобоз. **00.10.** Политбюро. **00.50.** Авто-шоу. **01.20.** Я почти знаменит.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 17.45. Россия. Федеральное собрание. **7.00, 13.00, 19.00, 22.00.** Вести. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Поехали. **8.10.** Тихий дом. **9.05.** Белая ворона. **9.50.** Ретро-шлягер. **10.20.** Большой скандал. **10.50.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 248-я серия. **11.40, 13.25.** Телевизионный театр России. «Гамбринус». Части 1-я и 2-я. **12.40.** Крестьянский вопрос. **14.40.** Соседи по планете. **15.10.** Там-там новости. **15.25.** А музыка дороже денег... **16.25.** Трансросэфир. **16.55.** Дисней по пятницам. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Шарман-шоу. **20.45.** «Западный экспресс». Мультфильм для взрослых. **20.55.** Экспоцентр представляет. **21.00.** «К-2» представляет»: Фрак народа. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Из зала Верховного суда РФ. **22.50.** Вечерний салон. **00.20.** Вперед к прошлому.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.30.** Дошкольники дома. **11.00.** «Медведь и куколка». Комедия пр-ва Франции. **12.25.** Репортаж. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Для самых маленьких. **14.30.**Английский язык. **14.45.** Взгляд на Германию. **15.05.** Состояние души. **15.20.** Сумасшествия медицины. **15.35.** Евротуристика. **15.50.** Тележурнал. **16.05.** Какая ты есть. **16.20.** Если не Оксфорд, то что? **16.40.** Английский язык. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для детей. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Автомания. **18.40.** Сатирическая программа. **19.00.** Свидание «в темную». **19.45.** Сатирическая программа. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Снайперский выстрел». Фильм пр-ва США. **23.00.** Контролируемое скольжение. **23.20.** Всепольский фестиваль кабаре. **00.00.** Новости. **00. 15.** Горячая линия. **00.25.** Музыкальная программа. **00.30.** «Карьера по указанию». Фильм пр-ва Франции. **02.15.** Концерт.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Развлекательная программа. **9.10.** Местная программа. **9.40.** «Батман». Сериал пр-ва США. **10.05.** Студия второй программы. **10.10.** Музеи Австрии. **10.40.** Мир женщин. **11.05.** Фильм на немецком языке. **11.35.** Фильм на английском языке. **12.00.** Панорама. **12.05.** Студия второй программы. **12.10.** Трижды искусство. **12.40.** Развлекательная программа. **13.00.** Артистическая программа. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. **14.50.** Музыкальная программа. **16.00.** Документальный фильм. **16.30.** Приветствие. **16.35.** «Батман». Сериал пр-ва США. **17.00.** Панорама. **17.05.** Программа для молодежи. **18.20.** Фестиваль операторов Торунь-93.18. 45. Телетурнир. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Развлекательная программа. **23.05.** «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. **23.50.** Телетеатр. **01.20.** Панорама. **01.25.** Рок-концерт. **01.55.** «Пылающие сердца». Фильм пр-ва Франции.

27, СУББОТА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Сем крыкаў у акіяне». Маст. фільм. **9.55.** Урокі здароўя. **10.10.** Паказвае Гродна. **11.00.** Тыдзень планеты. **11.15.** Кампазітары Беларусі. **11.45.** «Партрэт на дарозе замка». Дакументальны фільм. **12.35.** Сёння ў нашай хаце свята. **13.05.** Паэтычная гасцёўня. **13.20.** Тэлевізійны дом Кіно.**13.55.** Хрысціянская праграма. **14.40.** «Мой маленькі поні». Мультфільм (ЗША). 5-я серыя. **15.05.** Маладзечна-94. Прэзентацыя ІІ Міжнароднага фестывалю беларускай песні. **16.05.** Студыя «Тэлесябрына». **17.30.** «Пояс чэмпіёна». Міжнародны турнір па кікбоксінгу. **18.15.** Залатая дзесятка. **19.40.** «Нов і К»-топ-10.20. 40. Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.50.** «Стваральнік палітычных вобразаў». Маст. фільм (ЗША). **23.20.** Каскад: кантакт, інфармацыя, рэклама. **23.35.** НІКа. **23.50.** Відзьма-нявідзьма. **00.50.** Штовечар — анекдот...

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.00, 20.00, 23.05. Новости. **6.25.** Утренняя гимнастика. **6.35.** Пресс-экспресс. **6.45.** Субботнее утро делового человека. **7.30.** В мире моторов. **8.00.** «Марафон-15» представляет: Зов джунглей. **8.30.**В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». **9.55.** Музыкальный киоск. **10.25.** Книжный двор. **11.05.** Смак. **11.25.** Премьера худ. фильма «Раскол». 8-я и 9-я серии. **14.00.** Новости (с сурдопереводом). **14.25.** Премьера худ. фильма для детей «Пеппи Длинный чулок». 11-я серия. **14.50.** Азбука собственника. **15.05.** Деньги и политика. **15.35.** Спортивная программа ультра-си. **16.15.** Красный квадрат. **16.55.** Играй, гармонь! **17.40.** Великолепная семерка. **18.45.** «Коламбия пикчерс» представляет: премьера художественного фильма «Умник». 2-я серия. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** «Коламбия пикчерс» представляет: премьера художественного фильма «Торговцы мечтой». 1-я серия. **21.40.** Что? Где? Когда? **22.45.** Студия «Резонанс» представляет... **23.30.** Международный кинофестиваль в Салониках (Греция). **00.15.** Последний киносеанс. Премьера худ. телефильма «Декалог-V111».

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** «Открой шкатулку». Документальный фильм. **7.50, 14.20.** Мульти-пульти. **8.00.** Формула-730. **8.30.** Непознанная Вселенная. **9.00.** Студия «Рост». **9.30.** Пилигрим. **10.15.** До Москвы — далеко. **11.00.** «Несколько дней из жизни Обломова». Худ. фильм. 1-я серия. **12.10.** Козырная дама. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.20.** Карьера. **14.30.** Российский меценат. **15.15.** Телезрудит. **15.20.** Соотечественники. **15.50.** Мастера. **16.35.** Футбол без границ. **17.30.** Фильм-премьер. **17.45.** «К-2» представляет: «Звезды Америки». **18.15.** Устами младенца. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Исповедь Феликса Крулла». Худ. фильм. 1-я серия. **20.30.** Маски-шоу. **21.00.** Контрасты. **21.40.** Репортер. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Программа «А». **23.35.** «Зеркало». Худ. фильм. **01.20.** Клуб «Желтая подводная лодка».

ПОЛЬША-I

8.00. Сельскохозяйственный журнал. **8.20.** Агрорынок. **8.45.** Из Польши. **8.45.** Публицистическая программа. **9.25.** Все об огороде. **9.50.** Программа дня. **10.00.** Новости. **10.10.** «Зерно». Программа католической редакции для детей. **10.35.** Программа для детей. **12.00.** На пути приключений. **13.00.** Новости. **13.10.** Сцены и образы. **13.45.** Море. **14.15.** Спортивная программа. **14.55.** Мультфильмы У. Диснея. **16.10.** Осеннее MTV. **16.25.** Телетеатр. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Клетка. **18.40.** Тележурнал. **19.10.** «День за днем». Сериал пр-ва США. **20.00.** Детский тележурнал. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Польские зоопарки. **21.30.** «Сердце Клары». Фильм пр-ва США. **23.30.** Новости. **23.40.** Музыкальная программа. **00.55.** Спортивная суббота. **01.15.** «Публичный враг». Фильм пр-ва США. **02.40.** «Тронутый». Фильм пр-ва США.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Военный киножурнал. **9.00.** Программа для детей. **10.00.** «Такие одинокие». Программа для глухонемых. **10.20.** Урок языка глухонемых. **10.25.** Приветствие. **10.35.** Сообщество в культуре. **11.10.** Развлекательная программа. **12.00.** Встреча с музыкой. **13.00.** Академия польского кино. «Шифры». **15.00.** Польские фамилии. **15.30.** Спортивная программа. **16.20.** Студия второй программы. **16.25.** Животные мира. **16.55.** Розыгрыш лото. **17.00.** Панорама. **17.10.** «Полный дом». Сериал пр-ва США. **17.30.** Программа на вечер. **17.40.** Спортивная студия. **18.05.** Телетурнир. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.30.** Телетурнир. **20.00.** Фестиваль операторов Торунь-93.21. 10. Публицистическая программа. **22.00.** Панорама. **22.25.** Слово на воскресенье. **22.40.** Развлекательная программа. **23.20.** «Пока будут течь реки». Фильм пр-ва США. **01.00.** Панорама. **01.05.** Развлекательная программа.

28, ВОСКРЕСЕНЬЕ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 20.35.** Пад купалам сусвету. **8.20.** Слова да чалавека. **8.50.** «Зоркі» на экране. «Белыя ночы». **10.20.** «Сіняя світа». Прэм'ера тэлеспектакля. **11.25.** «Салодкі ручай». Тэлесерыял. **12.20.** І тое ж у душы маёй каханне... **12.40.** Таямніца. **13.20.** Беларуская асацыяцыя прафесійнага боксу. Прамая лінія. **14.00.** Закрыццё міжнароднага фестывалю сучаснай харэаграфіі. **16.10.** Існасць. **Вясёленькая нядзеля.** **17.00.** «Прыгоды капітана Урунгеля». Мультфільм. 10-я серыя. **17.10.** «Далоў камерцыю на любоўным фронце». Маст. фільм. **18.30.** Гінес-шоу (Вялікабрытанія, ЗША). Частка 5-я. **19.00.** Радавод. **20.00.** Панарама. **20.40.** Калыханка. **21.00.** «Войскі асобага прызначэння». Тэлефільм (Аўстралія). 5-я серыя. **21.35.** «Гавары смела». Маст. фільм (Італія). **22.55.** Штовечар — анекдот...

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.00, 23.00. Новости. **6.20.** Утренняя гимнастика. **6.30.** Авто-шоу. **7.00.** Час силы духа. **8.00.** Без паузы. **8.30.** С утра пораньше. **9.00.** Пока все дома. **9.30.** Спортлото. **9.45.** Умники и умницы. **10.25.** Полигон. **10.55.** Детектив Ленд. **11.40.** Клуб путешественников. **12.30.** Провинция. КТВ-1 и канал «Франс интернасьональ» представляют. **13.00.** Французская кухня для вас. **13.10.** Премьера документального фильма «Подводная одиссея команды Кусто». **14.00.** Новости (с сурдопереводом). **14.20.** В эфире — межгосударственная телерадиокомпания «Мир». **15.00.** Премьера мультфильмов «Каспер и его друзья». **15.50.** Панорама. **16.25.** Хоккей. Чемпионат МХЛ. «Лада» (Тольятти) — «Динамо» (Москва). **18.55.** Телелоция. **19.15.** Киноафиша. **19.40.** Премьера худ. фильма «Прощальные гастроли». **21.00.** Воскресенье. **21.45.** Спортивный уик-энд. **22.00.** Ныне. **23.25.** «Утренняя звезда» в ночном эфире.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** «Верую...». Документальный фильм. **7.50.** Мульти-пульти. **8.00.** Доброе утро. **8.30.** Программа «Ключ». Часть 7-я. **9.00.** Студия «Рост». **9.30.** Если вам за... **10.00.** Аты-баты... **10.30.** Кипрас Мажейка. **11.00.** «Несколько дней из жизни Обломова». Худ. фильм. 2-я серия. **12.10.** Посольский приказ. **12.40.** Шесть соток. **13.20.** Не вырубить... **13.35.** Под цыганским шатром П. Деметра. Передача 2-я. **14.05.** Российская энциклопедия. **14.35.** Лучшие игры НБА. **15.35.** В мире животных. **16.35.** Коробка передач. **16.50.** Волшебный мир Диснея. **17.40.** Многоликий Песков. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Воскресный вечер с Эй-би-си. «Аттика». Худ. фильм. **21.10.** Экспоцентр представляет. **21.25.** У Ксюши. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Концерт Мадонны в Сиднее.

ПОЛЬША-I

8.00. Сельское хозяйство в мире. **8.15.**Прошу ответить. **8.35.** Неделя. **9.30.** Программа о сельском хозяйстве. **10.00.** Программа для детей. **10.25.** Телеутро. **11.10.** «Пугвалл». Сериал пр-ва Австралии. **12.00.** Документальный сериал. **13.00.** Телеконцерт пожеланий. **13.35.** Телетеатр для детей. «Стихи и пейзажи». **14.20.** С камерой среди зверей. **14.45.** Золотые годы английской комедии. **16.15.** Он или кто. **16.50.** «Шалом». Документальный фильм. **17.40.** Антенна. **18.00.** Телеэкспресс. **18.30.** «Династия». Серия 217. **19.20.** Семь дней — мир. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.**«Реквием для Гренады». Сериал пр-ва Испании. **22.10.** Спортивное воскресенье. **23.00.**Мисс мира-93. **01.00.** «Телефон». Комедия пр-ва США. **02.20.** Поет Мормонский хор.

ПОЛЬША-II

8.30. Обзор событий недели (Для глухих). **9.00.** Мультфильм. **9.25.** Фильм для глухих. **10.15.** Приветствие. **10.20.** Слово на воскресенье. (Для глухих). **10.30.** Местная программа. **11.30.** Развлекательная программа. **12.00.** Час с Ганной Берберой. **13.00.** «Ганибал». Фильм пр-ва Италии. **14.40.** Песни Солнечной улицы. **15.00.** Спортивная студия. **16.00.** Путешествие во времени и пространстве. **17.00.** Панорама. **17.15.** «Дети, заботы и мы». Комедийный сериал пр-ва США. **17.40.** Программа о животных. **18.15.** События недели. **18.45.** Студия второй программы. **18.50.** Музыкальный журнал. **19.25.** Телетурнир. **20.00.** Развлекательная программа. **20.20.** Галерея второй программы. **20.55.** Мультсериал. **21.00.** Фестиваль операторов Торунь-93. **21.10.** Час откровения. **22.00.** Панорама. **22.30.** Концерт. **23.20.** «Верный Руслан». Сериал пр-ва России. **00.20.** Концерт. **01.00.** Панорама. **01.05.** Спортивная студия.

АПОШНЯЯ СТАРОНКА

«Уласным натугам да долі ідзі...»

У другім нумары часопіса «Спадчына» за 1992 год быў надрукаваны добры матэрыял Алеся Бяляцкага ПРА НАСТАЎНІКА, ВУЧОНАГА, ЛІТАРАТАРА, ВАЙСКОВАГА І ПАЛІТЫЧНАГА ДЗЕЯЧА КАСТУСЯ ЕЗАВІТАВА, якому сёлета ў лістападзе спаўняецца 100 гадоў з дня нараджэньня. Там жа зьмешчана пяць ягоных твораў і адзін пераклад верша Яніса Райніса «Зламаныя сосны». Праўда, сярод гэтай нізкі вершаў не хапала яшчэ аднаго паэтычнага твора Кастуся Езавітава.

Менавіта ў ім мне сёньня бачыцца вобраз гэтага мужнага і непадкупнага чалавека. Верш «Марш адраджэнца» рэспубліканскаму чытачу невядомы. Напісаны ён быў у рыжскай турме 10 лютага 1925 года:

На пяць кавалкаў Народ наш пабіты,
Падзёрта зямля на шматкі — беражы!
Права, Братэрства і Гонар забыты!
Зьніклі сябры,— наўкол толькі ўрагі!
Дык не чакай жа ніскуль дапамогі!
Уласным натугам да долі ідзі!
Зубы сьціскай! Хай у крыві будуць ногі!
Падай! Уставай! Абязьсілеў,— паўзі!
Блізка ўжо, блізка надзеяў спаўненьне!

Зара прадсьветная полымем б 'е.
Сонца ўстае, а для ран загаеньня
Воду жывую нам Воля нясе,
Дык не чакай жа ніскуль дапамогі,
Уласным натугам да долі ідзі!
Зубы сьціскай! Хай у крыві будуць ногі!
Падай! Уставай! Абязьсілеў,— паўзі!

Нарадзіўся Кастусь Езавітаў у лістападзе 1993 года ў Дзьвінску (Даўгаўпілс). Скончыў Віцебскі настаўніцкі інстытут і Паўлаўскую вайсковую вучэльню ў Санкт-Пецярбурзе. Прымаў актыўны удзел у пасяджэньнях Першага Усебеларускага кангрэса, быў вайсковым камэндантам Менска.

У гісторыю Беларусі Кастусь Езавітаў увайшоў як міністр па вайсковых справах ва ўрадзе БНР, шэф Вайсковай дыпляматычнай місіі БНР у Латвіі і Эстоніі, адзін з заснавальнікаў Беларускай партыі сацыялістаў-рэвалюцыянэраў...

Кастусь Езавітаў быў таленавітым літаратарам і выдаўцом. З 1925 года ён рэдагаваў газэту «Голас Беларуса», часопіс «Беларуская школа ў Латвіі». У гады Другой сусьветнай вайны ён у Рызе выдаваў часопіс «Новы шлях»...

У канцы 1945 года беларускага гэнэрала і літаратара Кастуся Езавітава арыштаваліворганы НКВД. Пасьля цяжкіх допытаў ён памёр у турме ў канцы мая 1946 года.

Сяргей ЧЫГРЫН.
г. Слонім.

Балтыйская ліга набірае ход

Гульнёй з Талінскай «Флорай» у гасьцях і паядынкам на сваім полі з клюбам «Сконта» з Рыгі чэмпіёны Беларусі па футболу менскія дынамаўцы распачалі выступленьні ў турніры пад назовам «Балтыйская ліга».

На жаль, вынікі гэтых гульняў для аматараў футболу Беларусі сумныя: пройгрыш з лікам 1:0 ў Таліне і нічыя 1:1 ў родных сьценах з футбалістамі «Сконта». Адзін мяч для нашага чэмпіёна здабыў Юры Шуканаў.

Як ня дзіва, але лёгкай прагулкі менчукам у навастворанам турніры не атрымалася. Стартавыя гульні вызначылі, што ўдзельнікі турніру вельмі і вельмі сур 'ёзныя.

За аднаго бітага...

Днямі адбыліся гульні чарговага этапу розыгрышу Кубка эўрапэйскіх чэмпіёнаў па гандболу.

На жаль, абодва беларускія клюбы выбылі з далейшай барацьбы за гэты пачэсны прыз. Чэмпіён жаночага першынства Беларусі менскі «Палітэхнік» прайграў свае гульні з разгромным лікам 19 : 35 і 20 : 31 знакамітаму нямецкаму клюбу «Лютцэліндэн» (г. Гісэн). Няўдача напаткала і менскіх армейцаў, якія, як і «Палітэхнік», праводзілі свае гульні ў гасьцях. Чэмпіён Францыі «Усам» (г. Нім) сваёй актыўнай гульнёй не заставіў аніякіх шанцаў менчукам. Першая гульня 31:15 на карысьць гаспадароў. Перамогу ў паўторнай гульні з лікам 26:22 таксама сьвяткавалі французы.

Г. У.

Крымінальная хроніка

За мінулы тыдзень на тэрыторыі вобласьці зарэгістравана 99 злачынстваў і 35 здарэньняў. І хаця па вэрсіі Белага брацтва канец сьвету не надыйшоў, тыдзень усё ж стаў рэкордным па гібелі людзей. Усяго загінула 30 чалавек, з іх 9 грамадзян былі забітыя ці памерлі ад атрыманых цялесных пашкоджаньняў, 2 загінулі на пажарах, 3 — у дарожных здарэньнях, столькі ж скончылі жыцьцё самагубствам, астатнія сталі ахвярамі няшчасных выпадкаў.

Вечарам у пятніцу ў першую гарадзкую бальніцу быў дастаўлены ў непрытомным стане мужчына, які быў на падпітку. Праз суткі пацярпелы з цяжкай траўмай галавы памёр.

■

Праз суткі крывавая драма разыгралася ў кватэры на вуліцы Палескай у Горадні. Падчас пьянай бойкі маладая жанчына ўдарыла нажом у грудзі сужыцеля, які зьмешчаны ў бальніцу.

■

У той самы дзень яшчэ адна ахвяра была дастаўлена у шпіталь з лесьвічнай пляцоўкі дома па вуліцы Дзекабрыстаў. Аб абставінах атрыманьня цялесных пашкоджаньняў, пераломa ськівіцы 47-гадовы мужчына тлумачыць адмовіўся.

■

У ноч з нядзелі на панядзелак у Ваўкавыску на вуліцы Савецкай зроблены стрэл па вокнах кавярні «Акрына». Куля знойдзена, прабіла два аконных шкла.

■

`У сувязі з ростам цэнаў на мяса пашыраюцца крадзяжы жывёлы. У в. Паўлаўцы Берастаўніцкага раёна з калгаснай фэрмы скралі двух парасят вагой 15 кг кожнае. На другі дзень злодзеі былі затрыманы. Імі аказаліся электрык Берастаўніцкага райсельэнэрга і... сьвінарка з гэтай жа фэрмы.

■

У тую ноч такое ж злачынства было ўчынена на сьвінафэрме в. Целякі Сьвіслацкага раёна. Тут трое мясцовых падлеткаў перакінулі за агароджу фэрмы чатырох парасят.

■

Таксама дэфіцытны тавар быў скрадзены у в. Понкі Слонімскага раёна са складу ЗЗМ. Невядомыя «фантазёры» прасьвярлілі ў ёмістасьці дзірку і прысвоілі такім чынам звыш тоны бэнзіну А-76.

■

Амаль такое ж злачынства ў Шчучыне на базе прадпрыемства электрасетак. Яно скончылася трагічна. 34-гадовы зваршчык БМУ № 101 на падпітку прабраўся ноччу на тэрыторыю базы і хацеў скрасьці паліва, але ўпаў у 25-тонную ёмістасьць і ўтапіўся.

Г. СЫСОЙ.

Адбыўся конкурс талентаў

7 лістапада ў Горадні адбыўся вабласны фэстываль маладых талентаў. З гэтае нагоды у вабласны цэнтр зьехаліся ўдзельнікі ці ня з усёе Гарадзеншчыны: Ашмянаў, Слоніма, Ліды, Гожы, Шчучына і, вядома ж, з Горадні.

Конкурсная праграма была вельмі разнастайнай. Эстрадныя, аўтарскія песьні, выступленьні вакальных гуртоў, танцы і нумары размаўляльнага жанру. Маладыя таленты ацэньваліся прафэсійным журы, у склад якога ўвайшлі прадстаўнікі рэспубліканскага тэлебачаньня, прэса, радыё і выкладчыкі музычнай вучэльні, а таксама прадстаўнікі грамадзкіх фондаў.

Конкурс пачаўся а 13 гадзіне і працягваўся амаль да самага вечара. Публіка ў зале была даволі шчырая і таму пасьля кожнага выступленьня было мноства апладысмэнтаў і задаволенага дзіцячага крыку. А артысты кім толькі не былі: і цыганамі, і каўбоямі, і гэроямі з вядомых казак. Кожны імкнуўся быць самым лепшым, стаць першым, выйграць конкурс.

Яўным пераможцам фэстывалю і яго лаўрэатам стаў Алёша Літвінаў з мястэчка Гожа, які выконваў клясічны твор «Санта Лючыя» у стылі Рабэрціна Ларэнці. Журы адзінагалосна паставіла толькі вышэйшыя адзнакі.

У танцах лепшым стаў дзіцячы танцавальны калектыў з Ліды, які выконваў танец «Каўбоі». Дарэчы, яны атрымалі й прыз сімпатый гледачоў.

У якасьці спонсараў фэстывалю выступілі вядомыя ў Горадні прадпрыемствы і фірмы. Некаторыя канкурсанты былі запрошаны у Менск на здымкі тэлеперадачы «Тэлебом».

Карацей, адбылося сапраўднае дзіцячае сьвята. Адзінае і вельмі важнае: ўся праграма па выяўленьню беларускіх талентаў зноў-такі праводзілася па-расейску. Дзіўна і непрыемна, што арганізатары гэтага не разумеюць. І вельмі прыкра, што аб гэтым даводзіцца яшчэ нагадваць. Супакойвае тое, што ў нас ёсьць сапраўдныя таленты сярод дзяцей.

А. МАРЦУЛЬ.

Беларусаў становіцца меньш

Днямі ў Менску адбыўся шосты рэспубліканскі зьезд акушэраў-гінеколагаў. Тэма зьезду — адставаньне ў палавым разьвіцьці непаўналетніх і значнае павышэньне бязплодных навастворaных сем 'яў у выніку аварыі на Чарнобыльскай электроўні.

Дэлегаты зьезду зазначалі, што ў выніку сумнавядомай аварыі 1986 года ў дзяцей моцназабруджаных раёнаў Гомельскай, Берасьцейскай і Магілёўскай вабласьцей выяўлены анамаліі ў палавым разьвіцьці. У дзяўчынак за апошнія сем гадоў яно дасягнула да аднаго года адставаньня, а ў хлопчыкаў да двух гадоў.

Найвялікшы непакой дэлегатаў выклікаў выступ галоўнага акушэр-гінэколага рэспублікі спадара Міхнюка. Галоўны акушэр-гінэколаг згадаў, што 23% навастворaных маладых сямей гэтых вабласьцей у выніку ўзьдзеяньня малых дозаў радыяцыі застаюцца бязплоднымі.

Куды ж крывая вядзе!

Газэта «Пагоня» паведамляла, што многія кабеты Горадні не жадаюць нараджаць. Гэта й ня дзіва, жанчыны занепакоены высокім ўзроўнем нарадзін дзетак з разнастайнымі адхіленьнямі.

Працэнт адхіленьняў у немаўлят ў параўнаньні з 1985 годам, калі ён складаў усяго 1,8% ад усіх народжаных, узрост у 1992 годзе да 6,3%. Значна павялічылася й колькасьць заўчасных народзін.

Дарэчы, летась пры дапамозе дыягностычнага апарату «УЗІ» ў шасьцідзесяці цяжарных кабет Гарадзеншчыны выяўлена пачварнае разьвіцьцё плода. Усім гэтым цяжарніцам зроблены аборты.

Г. У.

«ПАГОНЯ»
РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ
Заснавальнік: культурна-асьветніцкі фонд «Бацькаўшчына»
Адрас рэдакцыі: 230023, г. Горадня, вул. Дамініканская, 1.
Тэлефоны: 45-29-96, 45-41-83.
Газэта выдаецца штотыдзень па пятніцах.
Індэкс 63124. Ліцэнзія № 465.
Фотанабор, афсэтны друк.
Гарадзенская вабласная ўзбуйненая друкарня: 230003, г. Горадня, вул. Паліграфістаў, 4.
Падпісана да друку 18.11.93 г.
Тыраж 3951 паасобнік
Зак. 4988